

7 yılda 60 iş cinayeti

Ülkemizin kuzeyinde oluşturulan sömürgeci işgal düzeni son 7 yılda 60 işçinin yaşamına mal oldu. Kuzey Kıbrıs'ta 2011 yılından bu yana en az 60 işçi, iş cinayeti sonucu yaşamını yitirdi. Çalışma Dairesi Müdürlüğü'nün verilerine göre; ölümlerin çoğu iş güvenliğinin son derece az olduğu ve emek sömürsünün yoğunlaştığı inşaat işkolunda ve yüksekten düşmeye bağlı olarak gerçekleşti. Sayfa 2'de

Sömürgeci kriz ve küçük burjuvazinin tavrı!

TDP, CTP, vb. sosyal demokrat, sol, sosyalist olduklarını söyleyen (sömürgecinin UBP, DP, HP gibi milliyetçi, liberal ve gerici faşist YDP, MDP vb partileri dahil) partiler ve kendilerine başbakan, bakan sıfatı verilmiş kişiler, seçimler öncesi ve sonrası ne söylemişlerse onu yapıyorlar. Sayfa 6'da

www.devrimgazetesi.net

gelecekgazetesi@gmail.com

Gelecek

özgür yarınlar için

Kasım 2018

Yıl: 8 - Sayı: 93

Fiyatı: 5 TL

gazetesi

**İşçilerin,
Emekçilerin
ve Halkların
Kardeşliğinin
Sesi Gelecek
Gazetesi**

**“Krizin bedelini biz ödemeyeceğiz” demekle olmuyor,
ödemek istemiyorsak tek bir çıkış yolumuz var;**

Devrimci umutla mücadeleye kuşanalım!

■ Bu krizden çıkış sömürgeci egemenliğinden ve kapitalist üretim ilişkilerinin yok edilmesi ile sağlanabilir ancak!

■ Cemallerin, Tufanların, Özersayların, Denktaşların, Mustafaların ya da başka kişilerin istifası ile değil!

■ İşçi, köylü ve diğer emekçi halk uyutulmuş, uyuşturulmuş ve aldatılmış halde sömürenlerden kurtuluş için çözüm bekliyor.

■ Ancak onların etkisinden kurtulmadan ne kurtuluş mücadelesi verebilir ne de devrim yapabilir!

■ İşçi, köylü, emekçi ezilen halk çoğunluğunu sömürgeci ve yerli burjuvazi ile küçük burjuva sınıfın etkisinden kurtulmaları için uyardıya devam etmelidir!

■ “Krizin bedelini biz ödemeyeceğiz!” demekle bu bedeli ödemekten kurtulamayız, bundan kurtulmak için tek bir yolumuz vardır, o da bu düzenden kurtulmaktır!

Gelecek'ten

Yerel ve sömürgeci sermayenin krizle gelişen sancısı

Sayfa 2'de

Gelecek'ten

Yerel ve sömürgeci sermayenin krizle gelişen sancısı

Kıbrıs'ın kuzeyindeki TC Sömürge Yönetimi ekonomik krizden tüketilen tüm madde ve hizmetlere yeni zamlar yükleyerek çıkmaya çalışıyor!

Sömürge yönetiminin seçilmiş atanmış üst düzey yerli memurlarının oluşturduğu dörtlü "hükümet" ise sömürgecinin basınına göre "devrim" niteliğinde bir karar açıklamıştır!

Söz konusu kararla tavuk ürünlerinde rekabet ortamının ve ucuzluğun sağlanması adına ithalatı serbest bırakıldığı açıklandı.

Açıklama sonrası gelen tepkilere bakıldığında diğer kararlarda olduğu gibi kurulu düzen, karar alıcılar, özü ve amacına yönelik tutarlı bir eleştiri, karşı çıkış olmadığı yeniden görülmüştür.

Sömürge Yönetimine bağlı "hükümet" dörtlüsünün parti ve partilileri sömürgeci basın gibi kararı "devrim" niteliğinde görmüş, olumlu karşılamışlar ve desteklerini açıklamışlardır.

Konu ile ilgili yerel işbirlikçi sermaye ve birlik odası da sömürge memurlarını hedef göstererek, sömürge düzeni ve sömürgeci sermayenin varlığı ve egemenliğini gizlemeye/örtmeye yönelik bir tepki ortaya koymuşlardır.

Mustafa Hacı Ali İşletmeleri Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Hacı Ali, "Tavukta fahiş fiyat uygulamıyoruz", ".. hükümetin tavuk eti ithalinin serbest kalması yönünde aldığı kararın kendilerini etkilemeyeceğini", "ülkeye ithal tavuk gelmesi durumunda satılmayacağını", "bizim insanımız taze, günlük tavuk tüketmeye alıştı. Yıllardır askeri kantinlere ithal tavuk geliyor, ancak satılmıyor. Kolordunun bütün kantinlerinde bizim tavuğumuz satılır" diye konuştu.(1)

Kıbrıs Türk Sanayi Odası (KTSO) ise alınan karara karşı çıkmıştır.

KTSO açıklamasında, krizden en az hasarla çıkabilmenin tek çaresinin toplum olarak daha fazla üretmek olduğu; ithalatla ucuzluk geleceği yaklaşımının yanlış olduğunu, bu yaklaşımların dışa bağımlılığı artırıp Kıbrıs Türk ekonomisine büyük zarar vereceğini belirterek "Devletin kurumları, yasaları, kanun hükmünde kararnameleleri rekabeti sağlayamıyorsa, bunu sağlamak yürütmenin görevidir" dedi.

Açıklamada ayrıca "Öncelikle üretim yerine ithalatı destekleyen politikalarından vazgeçilmeli, ithalatı açmak yerine mevcut üretim sektörlerinin gelişmesi, rekabet ortamının yerel kaynaklarca sağlanması ve ithal ikame yoluyla yeni sektörlerin yaratılması teşvik edilmelidir" sözlerine yer verildi. (2)

Ülkemizin kuzeyindeki mevcut sömürge düzeninde bu ve diğer sorunlar ile varolan ekonomik krizin anlaşılabilmesi için durum tespiti yapılması gerekmektedir. Kuzeyde kurulu mevcut sömürgeci dayalı kapitalist üretim ilişkileri de sömürgeci devletin /ülkenin kapitalist üretim ilişkilerine göre yeniden düzenlenmektedir.

Sömürgeleştirme aşamasında, sömürgeci ülke sermayesi için fazla cazip olmayan sömürge pazarı, gelinen aşamada özellikle demografik yapının değiştirilmesi için yapılan nüfus aktarımları ve kumarhane, kerhane otelciliklerine ve diğer alanlarda verilen teşviklerle cazip hale gelmiştir. Yerli işbirlikçi sermaye pazarın cazip hale gelmesi aşamalarında sömürgeci sermaye ile çoğu alanda içiçe geçerek ortaklıklar kurmuş ve pazar konusunda sıkıntı çıkarmamıştır.

Şu anda yaşamakta olan süreç de yerli işbirlikçi sermayenin bir parçası ile sömürgeci sermayenin küçük bir pazar dalaşmasının sonucudur. Dolayısıyla bu süreç yerli işbirlikçi ve sömürgeci sermayenin ayrışması, çatışması değil, sömürgeci emperyalist sermayenin egemenliğinin tüm alanlarda sağlanmasına ve tamamen kendi içine almasına doğru ilerleyen "sancılı" bir dönemdir!

Sömürgeci, emperyalist ülke sermayesi ile yerli işbirlikçi sermayenin kendi içlerinde bütünleşmesine doğru giden bu durum doğru değerlendirilerek, kapitalizmin kendi içindeki gelişme ve krizlerinin işseliği kavranmalıdır.

"Kapitalist sistemin krizlerinin temelinde, elbette ki, üretici güçlerin gelişimi karşısında üretim ilişkilerinin bu gelişmeyi engelleyici hale gelmesi, dolayısıyla ikisi arasında oluşan çelişki vardır. Gelişen toplumsal üretici güçlerin, özel kapitalist mülk edinme biçimine, emek sömürüsüne, azami kar yasasına, üretim anarşisine vs. dayanan kapitalist toplum biçiminin içine sığmaz hale gelişi vardır."(3)

Halklarımıza bu gerçekler anlatılarak çözümün mevcut üretim ilişkilerinden ve sömürge durumundan çıkışta olduğu gösterilmelidir.

Çünkü yerli üretim diye bizlere sunulan, ithal edilen yem ürünleriyle binlerce işçi emekçinin emeğinin sömürülmesi üzerine kurulmuş kapitalist bir üretim ilişkisidir! Ve bu üretim alanındaki büyük sermaye grubunun sömürgeci devlet ve sermayesi ile de işbirliği/içiçe geçmişliği en yüksek boyuttadır. Bunu kendi ifadelerinde de görebilmekteyiz!

İşgal ordusu kantinleri vb yerlerindeki satılan tavuk ürünlerini örnek vererek; "Yıllardır askeri kantinlere ithal tavuk geliyor, ancak satılmıyor. Kolordunun bütün kantinlerinde bizim tavuğumuz satılır" diyor sözkonusu firma sahibi!

Bu nedenle ekonomik krizlere dair değerlendirme yaparken dikkat edilecek noktalardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

"1- Marx, şeyleri yalnızca aldatıcı görünümünü yakalayan günlük deneyimlere dayanarak açıklamaya çalıştığımızda, bilimsel gerçeklere ulaşamayacağımızı, aksine her zaman bilimsel gerçeklerin bizlere ters görüneceğini söyler.

2- Dolayısıyla ekonomik ve toplumsal süreçlerde, günlük görünümüne bakılarak açıklanamaz. Bunu yaparlar, bilimsel gerçekliğin aksi istikametinde bulacaklardır kendilerini.

3- Bilimsel gerçekliğin dışına düşmemenin yolu, gözlenen şeyin ne olduğunu anlatacak bir teoriye sahip olmaktır. İktisadi ve toplumsal gelişmelerin gerçek dinamiklerini ve alttan alta işleyen süreçleri anlamamızı mümkün kılan teori, Marksist teoridir.

4- Marksist teori; kişi, parti, sınıfların politika ve davranışlarını belirleyen son tahlilde iktisadi ve toplumsal koşullar olduğunu ortaya koyar.

5- Politikacılar, ekonomik ve toplumsal süreçlerin iç dinamiklerinin, iç ve dış bağlantılarının toplamının bir sonucu olarak kendini dayatan politikaları yaşama geçirir. Dolayısıyla politikacıların etkisi, bu alan üzerinde ortaya çıkar ve nesnel koşulların belirlediği bu alanla sınırlıdır.

6- Küçük burjuva sosyalist hareket bunu hiçbir zaman anlayamamıştır. Politikacılara, hükümetlere, bunların ideolojik ve siyasal tercihlerine hiç hak etmedikleri bir misyon, belirleyicilik yüklemişlerdir. Dolayısıyla da politikaları hükümet eleştirisinin, muhalif olmanın, sistem içi bir seçenek olmanın ötesine geçememektedir. Bu küçük burjuva sosyalist hareketin Marksist teoriden uzak oluşunun, yoksunluğunun sonucudur." (3)

Notlar:

(1)<https://haberkibris.com/mustafa-haci-ali-tavukta-fahis-uygulamiyoruz-2018-09-29.html>

(2)<https://www.kibrisgazetesi.com/kibris/ktso-ithalatla-ucuzluk-gelecegi-yaklasimi-yanlistir/49996>

(3) Ekonomik Krize Dair - İ.Cevat Çetiner (Yazının tamamı için Gelecek gazetesinin bu sayısına bakınız)

(4)Ekonomik Krize Dair - İ.Cevat Çetiner (Yazının tamamı için Gelecek gazetesinin bu sayısına bakınız)

7 yılda 60 iş cinayeti

Ülkemizin kuzeyinde oluşturulan sömürgeci işgal düzeni son 7 yılda 60 işçinin yaşamına mal oldu

Kuzey Kıbrıs'ta 2011 yılından bu yana en az 60 işçi, iş cinayeti sonucu yaşamını yitirdi. Çalışma Dairesi Müdürlüğü'nün verilerine göre; ölümlerin çoğu iş güvenliğinin son derece az olduğu ve emek sömürüsünün yoğunlaştığı inşaat işkolunda ve yüksekte düşmeye bağlı olarak gerçekleşti. Sözde emekten yana sosyal demokrat çalışma bakanlığının medyatik çıkışlarına rağmen 2018'in ilk 10 ayında iş cinayetlerinin sayısı 10'u bulmuş durumda. En fazla iş cinayetinin yaşandığı 2015 yılında bu rakam yıl sonu 13 idi.

2011 yılında 6, 2012 yılında 4, 2013 yılında 7, 2014 yılında 6, 2015 yılında

13, 2016 yılında 7, 2018 yılının ilk 9 ayında ise 10 kişi çalışırken yaşamını yitirdi.

2018 Ocak ayında 2, Şubat ayında 3, Haziran ayında 3, Ağustos ve Eylül aylarında ise 1'er iş cinayeti yaşandığı belirtildi. 2018'deki iş cinayetlerinin 6'sı inşaatlarda yaşandı.

2018 yılında yaşanan iş cinayetlerinde 40 yaşındaki Musa Düşkün, 41 yaşındaki Doğan Turan, 27 yaşındaki Tolga Özkırış, 44 yaşındaki Veli Çelik, 26 yaşındaki Volha Viarbouskaya, 52 yaşındaki İsmail Kızıldemir, 33 yaşındaki Umut Gürcüoğlu, 19 yaşındaki Yavuz Bay, 42 yaşındaki Mehmet Ezer ve 37 yaşındaki Rafiql İslam yaşamını yitirdi. Bu kişilerin 1'i KKTC, 7'si TC. 1'i Bangladeş, 1'i de Belarus uyruklu.

Gazetemizde "Gelecek Gazetesi" imzası taşımayan ve kendi isimleri ile yayınlanan köşe yazıları ve makaleler yazarların kendi görüşlerini yansıtmaktadır. Gelecek Gazetesi ilerici, demokrat kesimlerin farklı görüşlerini ortaya koyabildiği bir platformdur.

Kavgamız

Yusuf
ALKİM

yusufalkim@yahoo.com

Büyük bir ekonomik kriz döneminden geçiyoruz. Bu konuda hemen hemen herkes hem fikir. Elbette bu krizin esas sorumlusu olan sermaye sahipleri ve onların temsilcisi hükümetler kimi zaman kriz olmadığını dillendiriyorlar, ama onlar yaşamakta olan büyük sarsıntının herkesten daha çok farkındalar. “Kriz yok” demelerinin sebebi ise krizin yıkıma uğrattığı işçi, emekçileri yatıştırmak ve oyalamaktır.

Ancak sorun kriz konusunda hemen herkes hemfikirken, kendini devrimci adleden çoğu çevrenin bu krizden “çıkış” yolları konusunda yaşanan kafa karışıklığı ya da açmazlığıdır!

Krizle karşı yapılması gerekenlerden önce, krizi doğuran nedenlere bakmak gerekiyor. Çünkü sorunun temellerini bilmeden, soruna çözüm üretmeye çalışmak bilinen örnekler; bataklık kurutmak yerine sivri sineklerle kavga etmeye benzer!

Krizin nedenleri

Kapitalist ekonomik kriz ile ilgili bir çok analiz ortaya konuyor. Gazetemizde de bunlara yer vermeye çalışıyoruz. O nedenle bu yazıda çok kapsamlı bir kriz analizi yapacak değiliz.

Kısaca bakacak olursak; Ağustos ayında Türkiye’de döviz kurlarında yaşanan ani artış ile başlayan kriz kimilerine göre “Amerikalı bir din adamının tutuklanması” sonrası ABD’nin Türkiye’ye karşı uyguladığı ekonomik baskıların sonucuydu. Ancak söz konusu din adamının serbest bırakılması sonrasında döviz kurlarının bir nebze düşmesine rağmen Ağustos öncesi seviyeden halen yaklaşık % 50 daha yüksek olması ve iğneden, ipliğe tüm alanlarda çok büyük bir fiyat artışının yaşanmakta oluşu ve buna hızla artan işyeri kapanmaları ve işten çıkartmaların eklenmeye başlaması, krizin nedeninin başka yerlerde olduğunu ortaya koymaktadır.

Gerek Türkiye, gerekse Arjantin, İran, Rusya ve Amerika dahil dünyanın dört bir ucunda yaşanmakta olan krizin temelinde kapitalist üretim ilişkileri yatmaktadır. Çünkü kapitalizm serbest piyasa denen, plansız ve sermaye sahiplerinin en yüksek kar elde etme hedefleri üzerine kurulu bir yapıdır. Ve buna bağlı olarak makineleşmiş üretimin hakim olduğu her kapitalist ekonomide aralığı 7-8 yıl ile 10-12 yıl arasında değişen periyodik krizler yaşanmaktadır. Maksimum kar hedefi ile üretimi en yüksek seviyeye çıkararak sermaye sahipleri bir kaç yıllık süreç sonunda piyasanın, daha doğrusu tüketici olarak isimlendirilen işçi, emekçilerin alabileceğinden çok daha fazla ürünle piyasayı doldururlar. Yükselen üretim ile piyasalar fazla ürün ile dolar, ancak aynı zamanda üretilen ürünleri satın alan konumunda da olan üretici yığınların alım güçleri gelişen üretim ile aynı düzeyde artmaz. Sonuçta piyasalar sıkışmaya başlar ve fabrikaların depoları satılmayan ürünlerle dolar. Sermaye sınıfı açısından çıkış yolu bir kaç yıllık bir süreç için üretimin düşürülmesi ve eldeki ürünlerin tüketilmesidir. Bunun anlamı üretim alanlarının ya kapanması ya da işçi sayısı, çalışma süreleri gibi faktörleri azaltmasıdır. Yani üretici güçlerin alım güçlerinin daha da azalmasıdır. Bu dönemlerde sermaye sınıfının hizmetinde olan devlet olanakları da devreye girer. Çeşitli yollarla sermaye sahiplerinin iflas etmeleri engellenmeye çalışılır. Bununla birlikte yoksullaşan üretici güçlerin düzene karşı isyan etmemeleri için gerek işçi sınıfı içerisindeki düzenle işbirlikçi sendika ve örgütlerin sözde muhalif çıkışları ile özünde teslimiyetçi siyasetleri devreye konur, gerekse de emekçi kitleler üzerindeki polis ve devlet baskı araçları artırılır. Bu süreçler ekonomik kriz dönemleridir.

Eğer bu kriz dönemi sermaye sahipleri açısından kazasız belası geçirebilirse, yani devrimci bir hareket gelişip sermaye düzenini yıkamazsa, birkaç yıllık yeni bir durgunluk dönemi başlar. Durgunluk döneminde fabrikaların depolarındaki birikmiş olan ürünler eritilir, sermaye sınıfının daha fazla kar elde etmek için yarattığı krizin bedeli, işçi, emekçi kesimlere ödetilerek, bu kesimler daha da yoksullaştırılır. Durgunluk döneminin ardından artık “ekonomik canlanma” için koşullar uygundur. Piyasada fazla ürün kalmamıştır, kapanan eski teknolojiye sahip fabrikaların yerini yeni teknoloji ile daha modernlerinin almasının önü açılmıştır. Her şey “yoluna girmeye” başlar; yeni iş alanları, daha yüksek maaşlar, demokratikleşen bir iktidar! Ta ki bir kaç yıl sonra yeniden ortaya çıkacak olan krize kadar!

Bu kaba özet kapitalist üretim süreçlerinin genel yapısını ortaya koyuyor. Ancak belirtmek gerekir ki bu süreçlere etkiye bulunan bir çok farklı etken de mevcuttur. Yeni teknolojiler, yeni enerji kaynakları, savaşlar, doğal afetler vs... Bu tip etkenler de krizlerin gelişimini olumlu ya da

Devrim umudu ile kuşanmak

olumsuz yönde etkilerler, onu geliştirebilir ya da erteleyebilirler. Ancak ana kural değişmez; makineleşmiş kapitalist üretim periyodik olarak ekonomik krizler doğurur ve dahası her defasında bir öncekinden daha da yıkıcı ve içinden çıkılması zorlaşan bir şekilde...

Kıbrıs’ta gelişen ekonomik krizler

Ülkemizin gerek kuzeyinde gerekse güneyinde de ekonomik krizler yaşanmaktadır. Her iki bölgede de bankacılık sektörünün bağımlı olduğu ülkelerde ortaya çıkan krizlere bağlı bankacılık sektöründe yaşanan çöküşler hızlı bir şekilde ülkemize de yansımaktadır. Türkiye’nin sömürgeci işgali altında olan ve tam bir ekonomik bağımlılık içerisinde olan kuzey coğrafyada krizler Türkiye’de yaşanan krizlere bağlı gelişirken, güney coğrafyada ise aralarında daha az bir ekonomik bağımlılık olsa da benzer süreçler Yunanistan’da ya da Avrupa’da ortaya çıkan krizlere paralel gelişmektedir. Güney ekonomisinin ağırlıklı olarak turizm sektörüne dayanması nedeni ile dış ülkelerdeki krizler güneyi de etkilemektedir.

Kapitalist ekonomik krizlerden “ÇIKIŞ YOLU”

Yukarıda kısaca değindiğimiz gibi kapitalist üretim ilişkilerinden kaynaklanan krizlerden çıkışın iki yolu vardır. Birincisi kriz döneminin üretici güçlerin yıkımı yolu ile atlatılarak kapitalist üretim ilişkilerinin korunmasıdır. İkincisi ise yönetenlerin yönetemez, yönetilenlerin ise daha fazla içerisinde buldukları şekilde yönetilmek istemedikleri, küçük bir sermaye sahibi azınlığın geriye kalan üretici büyük çoğunluk üzerindeki sömürüne dayalı düzenin temellerinden sarsılarak, her yönüyle ortaya çıktığı kriz dönemlerini devrimci olanağa dönüştürmek ve krizlerin yaşanmadığı sosyalist üretim ilişkilerine dayalı yeni bir düzen kurmak için ayağa kalkmaktır. Bu elbette o kadar kolay değildir. Her şeyden önce kriz ile birlikte korkunç bir umutsuz ve karamsarlık içerisinde gömülen işçi, emekçi kitlelere devrimci çıkış yolunu göstermek ve onları bunun olanaklı olduğuna ikna etmek gerekmektedir. Bu çok da kolay değildir, ama bunun en olanaklı olduğu dönemler kapitalist düzenin temellerinden sarsılarak işe yaramazlığının ortaya çıktığı kriz dönemleridir.

Sermaye sahipleri, onların düzenini sürdürmek için var olan devlet kurumları ile birlikte işçi, emekçilerin farklı bir seçeneğin olduğunu düşünmelerini, düşünseler de bunun mümkün olabileceğini inanmalarını engellemek için her türlü aracı devreye sokarlar. Gerek işçi sınıfı içerisindeki işbirlikçilerini kullanarak işçilerin siyasete olan güvenlerini ortadan kaldırırlar, gerekse de bu güvenini kaybetmeyen sınıf devrimcileri üzerinde her türlü baskı ve terör aracını devreye sokarlar. İşçi, emekçiler için en büyük düşman umutsuzluktur. Umutsuz bir işçi sermaye sahipleri için son damlasına kadar sömürülebilir ve isyan etmeyecek bir güçtür, ancak sömürsüz bir yaşama dair umudu olan bir işçi, sermaye sahipleri için en büyük düşmandır. Çünkü o her an isyan etmeye kurulu bir dinamit gibidir. Ya umudu tüketilerek çaresizleştirilmeli, ya da sermaye sınıfına hizmet eden, sınıf içerisinde bir işbirlikçiye çevrilmelidir.

Sınıf devrimcileri işte böylesi bir yapıya karşı mücadele yürütürler. Kapitalist düzeni yıkıma uğratacak olan daha çok sayıda sınıf bilinçli işçiyi örgütlemek. Onları sınıf bilinci ile silahlandırıp, devrim umuduyla donatmak. Sermaye sahipleri için birer dinamit anlamı taşıyan bu tip işçinin sayısı ne kadar çoksa, özellikle kriz dönemlerinde düzenden kopuş noktasına gelen işçi, emekçi kitlelere devrimci çıkış yolunu göstermek, onları devrimin olanakları ile buluşturarak harekete geçirmek o kadar mümkün olur. Bu olmadan düzenden kopma noktasına gelmiş en proleter işçi dahi umutsuzluk ve çaresizlik içerisinde sistemin çarklarından kendisini kurtarma yoluna giremez. Kriz sermaye sahipleri bakımından atlatılana kadar ezilmeye ve krizin bedelini ödemeye devam eder.

Ülkemizdeki “devrimci güçler”in durumu

Ülkemizdeki devrimci geçinen yapıların krize yaklaşımlarına bakacak olursak, en başta belirttiğimiz gibi ciddi bir kafa karışıklığı ve açmazlık içerisinde oldukları görülmektedir. Gerek kuzey, gerekse de güneyde kendisini devrimci adleden çok sayıda yapı mevcuttur. Ancak ne şuan krize yüzleşen kuzeydeki yapıların, ne de bundan 5-6 yıl önce güneyde yaşanan krizde oradaki yapıların ortaya koydukları devrimci bir açılım görülememektedir. Şu an kuzeyde “hükümette” olan partileri ele almayı gerekli bulmuyoruz. Zira onların düzenle işbirlikçi durumları çok net bir şekilde ortadadır. Onların devrimci yaklaşım diye bir dertleri zaten yoktur ve krizin geçirtilerek sömürgeci işgal düzeninin devamı için “hükümette” görev başındadırlar.

Daha güncel olması bakımından kuzeyde kendini devrimci adleden yapıların yaklaşımlarını ele alacak olursak; Bağımsızlık Yolu, KSP, Sol Hareket, YKP ve tüm sendikal örgütlenmeler krize karşı devrimci bir programla kitleleri örgütlemek yerine, “krizin bedelini biz ödemeyeceğiz” diyerek, sömürgeci işgal düzeninin krizi atlatarak nasıl devam edebileceğinin yolları ile ilgili öneriler hazırlayıp sözde KKTC hükümetlerine sunmakla meşguldürler. Bu yapılar içerisinde sömürgeci işgal yapısına karşı en net duruşu ortaya koyan ve krizin Marksist analizini yapan KSP dahi krizden çıkış yolu olarak “Çalışanların maaşlarının dövize endekslenerek alım güçlerinin korunması”ni talep etmekte, bunu krize karşı propagandasının merkezine oturtmaktadır. Söz konusu yapılar ortaya koydukları bu yaklaşımlarını çeşitli platformlarda şu şekilde gerekçelendirmektedirler; “Kitleler devrimci bilinçten ve örgütlenmelerden çok uzaktadır. Böylesi bir durumda kitlelere onların anlayabileceği güncel sorunlar ve taleplerle ulaşmanın yollarını bulmalıyız...” ve bunu şu benzetme ile dillendirmektedirler; “Kutup yıldızına ulaşmayı hedeflerken, önümüzdeki engelleri görmeli ve ana hedefe odaklanarak, bu engellere takılıp düşmemeliyiz!”

Bu yaklaşım en yumuşak söylemle, yenilgiyi ve düzen içinde muhalefeti kabullenen, teslimiyetçi bir yaklaşımdır. Evet bugün kitleler devrimci bilinçten ve örgütlenmeden son derece uzaktırlar. Dahası ülkemizin özellikle kuzeyindeki kitlelerin önemli bir bölümü küçük burjuva diye adlandırdığımız siteme bağımlı ve sistemin devamından çıkar elde eden bir yapıdadırlar. Ve böylesi bir yapıdaki kesimlerin devrimci mücadeleye çekilmesi ancak son raddede, devrimin gereklilikten çıkarak bir gerçeklik haline aldığı koşullarda mümkündür ve onların o aşamasında devrime katılmaları kalıcı olmaz. İlk olumsuz havada devrim saflarını terkederler. Küçük burjuva bu kesimler nüfusumuzun önemli bir bölümünü oluşturuyorlar. Devrimci mücadelenin ana dayanağı olan işçi sınıfının önemli bir bölümü ise yabancı işçi konumundaki kesimlerdir, ki bu kesimlerin de güvencesiz ve de ülke yaşamının “geçici” parçaları olması nedeni ile ülke devrimci mücadelesine mesafelidirler. Tüm bu nedenler ülke devrimci mücadelesinin önde büyük engeller teşkil ediyor ve ülke devrimci örgütlenmesinin gelişmesini engelliyor. Ancak bu olgu kendini devrimci adledenlerin sırf daha geniş kesimleri örgütlemek uğruna devrimci siyasetlerinden ödün vermelerine gerekçe olamaz.

Sonuç yerine

Ülke devrimci güçleri ülke mücadele zeminlerinin olumsuzluklarını dikkate almak durumundadırlar. Bunu yaparken öncelik en geri bilinçteki ya da küçük burjuva ilişkiler içindeki devrimci örgütlenmeye katılmaları şu aşamada çok da mümkün olmayan kesimleri örgütlemek olmamalıdır. Bu uğurda geri talepler ve programlar hazırlama derdine düşülmemelidir. Önceliğimiz az da olsa devrimci bir bilince sahip olan, ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi egemenlerin çeşitli araçlarla onların devrimci umutlarını yıkıma uğrattığı kesimleri örgütlemek, daha geniş işçi, emekçi kitlelerin gerek ülke, gerekse dünya ve bölgedeki devrimci gelişmelere bağlı hareketleneceği süreçlerde devrimci mücadeleye önderlik edecek güçleri bir araya getirmek olmalıdır. Bunun için kendini devrimci adleden yapıların üzerinde durması gereken şey devrimin olanakları ve güncelliğidir, kitlelere devrimci olanakların varlığını göstermek, az da olsa devrimci bilinci olanları devrim umudu ile donatarak mücadele saflarına çekmek olmalıdır.

Devrimci Komünist Birlik olarak bizler bu bilinçle diyoruz ki;

“Bu Pislği Devrim Temizler!” ve “Şimdi Devrim Zamanı!”

İsyanımız

Salih
OLGUN

Son günlerde kuzeydeki sömürgeci yeni gündemler yaratmaya çalışıyor; ilhak, konfederasyon, iki ayrı devlet...

Kendi gündemine karşı duruş sergileyenleri de saldırılarla, tehditlerle vb baskılarla susturmaya çalışıyor.

Biz acı çekerken, Ortadoğu halklarına da acı çektiren güçler, batmayan uçak gemisi adamızı kullanmaya devam ediyor!

Adamız küçük... Acılarımız büyük... Bir yandan stratejik, öte yandan son yıllarda su yüzüne çıkan çevresindeki enerji kaynakları nedeniyle önemi daha da artan küçücük bir ada. Bu önemi nedeniyle geçmişten günümüze feodal, kapitalist emperyalist devletler tarafından ele geçirilmek istenmiş, işgal ve istila edilmiştir.

Emperyalist kapitalist devletler bir yandan kendi aralarındaki paylaşımı yeniden şekillendirme kavgası verirken, diğer yandan da dünya halklarının gelişen devrimci mücadelesinin önünü kesmeye çalışıyor günümüzde.

Geçmişten günümüze adamızda da halklar arasındaki farklılıkları, çelişkileri kullanarak, birbirine düşmanlaştırarak, kırdırarak emperyalist sömürgeci amaçlarını, hedeflerini gerçekleştirmeye çalışmışlar ve halen devam etmektedirler.

İngiltere 1950'li yıllarda sömürgeciliğine karşı halkların devrimci mücadelelerinin yükseldiği dönemde başta ABD, Türkiye ve Yunanistan devletleriyle koordineli olarak, yerli işbirlikçi sermayenin siyasi temsilcilerini de kullanarak EOKA-TMT örgütlerini kurdurmuş ve "BÖL-YÖNET" taktiği ile halkları düşmanlaştırıp, birbirine kırdırılmışlar ve kontrolü ele almışlardır.

Yunanistan "Yunanistan iç savaşında komünistlere karşı "X" örgütünün başında savaşmış olan Kıbrıslı Rum Albay Grivas'ın, 1 Nisan 1955'de faaliyete geçirdiği ve adayı Yunanistan'a bağlamayı amaçlayan EOKA örgütü"nü (1) kurmuş ve örgütlemiştir.

Türkiye sermaye devleti TC de, önce dışişleri üzerinden örgütlemeye çalıştığı TMT'yi daha sonra TSK Genel Kurmay Başkanlığı'na bağlı Seferberlik Tetkik Kurulu-Özel Harp Dairesi-Özel Kuvvetler Komutanlığı (3) eliyle, merkezi Ankara'da olan TMT'yi (2) kurmuş ve örgütlemiştir.

TC devleti de diğer kapitalist emperyalist devletler gibi sömürgeci amaçlarını gerçekleştirmek için kısa, orta ve uzun vadeli plan ve projeler yapmaktadır. Bu planlardan biri olan Kıbrıs İstirdat Planı (KİP)'nin gerçekleştirilmesi amacıyla TMT'yi kurmuş ve örgütlemiştir.

"Türkiye'nin Kıbrıs Türkleriyle olan gizli ilişkileri, İttihat ve Terakki Partisi ve onun gizli örgütü Teşkilat-ı

Adamız ve halklarımız özgürleşecektir

Mahsusa döneminden beri bilinmektedir. Ama bu ilişki, 1952 yılında TC Milli Savunma Yüksek Kurulu kararıyla oluşturulan "Seferberlik Tetkik Kurulu"nun hazırladığı ve kısaca "KİP" diye anılan "Kıbrıs İstirdat (geri alma, ele geçirme) Planı" ile somutlaşacaktır." (2) 15 Temmuz 1974 faşist yunan subaylarının komutasındaki ordu darbesi ve onun devamındaki 20 temmuzda başlayan TC ordusu işgali ile Kıbrıs'ın kuzeyi ele geçirilmiş ve sömürgeleştirilmiştir.

TC devletinin sömürgeci yapısı göz önüne alındığı zaman işgal ve sömürgeleştirme KİP çerçevesinde gerçekleşmiştir. Bugünlerde KİP ana planına bağlı olarak TC'nin taktik politikalar geliştirdiği ve uyguladığı görülebilmektedir.

KİP'e göre kurulan TMT ve 74 temmuzundan sonra elde edilen sonuçlar sonrasında 1976'da, TMT yasal ve örtüsüz olarak Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'na dönüşürken KİP planına göre gizli faaliyet yürütecek yasal alan kılıflı, örtülü olan ve direk TSK Özel Kuvvetler Komutanlığına bağlı Sivil Savunma Teşkilat Başkanlığı kurulmuştur.

TC devleti oluşturduğu sömürge yönetiminde üst ve alt kordinasyon kurullarında yer alan kendi üst düzey sivil ve asker personelini KİP planına uygun "yasal örtülü ve örtüsüz" tüm organların yönetimine yerleştirip yönetirken, yerel yöneticiler olarak seçilmiş atanmış üst düzey memurları halkla muhatap olmaları için öne koymuşlardır.

Bu konuda "Türk-İslam sentezcisi Kemal Yamak, 1979-80 yıllarında "Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri Komutanı" olarak görev yaptığı Kıbrıs'ın Türk işgali altındaki bölgelerinde, TC Büyükelçisi İnal Batu ile birlikte nasıl çalıştıklarını şöyle özetlemektedir: "Biz yönetimle mümkün olduğu ölçüde muhatap olmayacaktık. Bu olan bitenle ilgilenme anlamına gelmeyecekti. Gereken konularda "önce koordine" ihtiyacına uyacaktık. Görünürde destek, arka planda "gölgedeki otorite" durumunda bulunacaktık. Sonradan şikayetçi olmamak için, olan bitene önceden sahip bulunmak, gerekirse yardımcı olmak gereğinin üzerinde önemle duracak, Kıbrıs'ta özellikle beni üzen iki konuyu birlikte kovalayacaktık. Bunlardan birisi, giderek tepkisi çoğalan, "kurtaran, kurtarılan" görüntüsünü, ifadesini ve davranışlarını yok etmeye çalışacak, birlikte mücadele verildiği ve müşterek sonuç alındığı fikrini işleyecektik. İkincisi ise Türkiye'den gelen göçmenlerin problemlerini halletmeye ve ayırım çizgisini yok etmeye çalışacaktık. Toplumun sıkıntıları devam ediyordu...Ama ismi ne olursa olsun, devlet olma ve yönetim tecrübesi devamlı olarak artıyor, iki toplumu ayıran etnik ayırım çizgisi giderek kalınlaşıyor ve ateşkes hattı giderek sınıra dönüşüyordu. (...) Yeni yetişen nesiller, Kıbrıs denilen bir yerde iç içe değil, birbirinden ayrı ve yan yana durmaya mecburdurlar. Çözüm aranıyorsa, olaya bu gözle, bu gözlikle bakmak bir sonuç sağlayabilecektir." (s.475-477)" (3)

TC sermayesinin ve devletinin, Kıbrıs'ta çözüm derken neyi amaçladığı, sömürgeleştirdiği bölgedeki egemenliği ve uygulamalarının KİP'e bağlı olarak sürdüğü gözardı edilerek değerlendirilemez.

Emperyalist kapitalist devletlerin ülkemizi paylaşma planlarının bir parçası olan TC'nin KİP'i güncelleştirilmiş olabilir, ama özü değişmiş değildir. Yıllardır zaman zaman gündeme sokulan "ilhak, konfederasyon ve iki ayrı devlet" sömürgeci planlarına uygun olarak yürütülmekte olan politiklardır.

Yerel seçilmiş atanmış üst düzey görevlilerin (cumhurbaşkanı, başbakan, bakan, milletvekili, müsteşar) bu planların özüne ana hedefine karşı çıkma değiştirme gibi yetkileri olmadığını bilmeli ve göz önünde tutmalıyız. Bu nedenle TC'nin sömürgeci sorumlu bakanının ve diğer bakanlarının Kıbrıs sorununa yönelik bu tür önerileri yeni bir olgu değildir.

Yerel üst düzey görevlilerden bazılarının bu önerilerin dayanağı olan Kıbrıs'ın kuzeyinin TC devletinin egemenliği altında kalma özünü karşı çıktığı iddiaları ise gerçek değildir. Sömürge basınına yansıtılarak yapılmaya çalışılan, kendi amaçlarına uygun gündemi belirleme ve halklarımızın kurulu sömürge düzenine karşı gelişen tepkisinin yönünü değiştirmeye, tehdit, korkutma, yıldırma ile mevcut durumun meşrulaştırılarak yasallaştırılmasına yönelik psikolojik savaşın yürütülmesidir.

Sömürge yönetiminin ve onun yerel işbirlikçilerinin yürüttükleri bu savaşa karşı hepimizin görevi; ülkemizi bölerek, halklarımızın birlikte yaşamlarını engelleyen emperyalist tahakkümü dağıtmak ve kesintiye uğrayan uluslaşma sürecinin halklarımızın yeniden kardeşleştirilerek tamamlanmasını sağlamaktır.

Bunun için temel siyaset "Ortak vatan, birleşik örgütlenme" ve "Kıbrıs'ın emperyalizmden bağlarını kopararak birleştirilmesi ve özgürleştirilmesi" olmalıdır. (4) Çünkü "Kıbrıs adası bölünemeyecek kadar küçük, üzerinde bulunan tüm halkların kardeşçe yaşayabileceği kadar büyüktür."

Bunun yolu da Kıbrıs'ta çözümün emperyalist sömürgeci devletlerin ülkemiz üzerindeki egemenliklerini sürdürme ve yeniden şekillendirme planları ile değil, onları ülkemizden kovarak, halklarımızın özgürleşerek kardeşleşeceği ve ülkemizin tümünün birleştirileceği demokratik halk iktidarının kurulmasıdır.

Notlar:

- (1)<http://can-kibrisim.blogspot.com.cy/2015/06/ozel-harp-cillerin-anilarinda-kibris.html>
- (2) <http://devrimtemizler.net/2017/08/01/salih-olgun-tmtnin-kurulusu/>
- (3)https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%96zel_Kuvvetler_Komutan%C4%B1%C4%9F%C4%B1
- (4)<http://devrimtemizler.net/2018/04/10/devrimci-komunist-birlik-programi/>

Devrimci Marksizm Toprak ÇAGAN

Brezilya da İşçi Partisi (PT) Devlet Başkanlığı seçimlerini kaybetmiş oldu. Bu kaybedişin gerekçelerini seçimin ortaya çıkarmış olduğu sonuçla bağlantılı bir şekilde ele alacak değiliz. Çünkü bu yaşanan gelişmeler "faşizmin yükselişi" ya da kitlelerin Avrupa'da ya da Latin Amerika'da "faşizme kayışları" ile açıklanabiliyor. Bu kadar kestirmeci değiliz.

İyi de eski tüfek devrimciliğin pratik sahada parlamenterizmle bu denli uyumlu, istekli çalışmasının elbette hüsrarla sonuçlanacak bir yolculuğu olacaktı. Bunu derin siyasal araştırmaların, teorik gözlemlerin değil, başarıya ulaşmış ya da yenilmiş devrimler ile birlikte halk hareketlerinin arkalarında bıraktıkları deneyimlerin ışığında söylüyoruz. Bundan yüz yıl önce dünyayı o zamana kadar görülen girişkenliklerin en özgün, orjinal yönü ve içeriğiyle sarsan devrimin kadrolarına uyarı yapan parti önderi, bir devrim sürecinden zaferle çıkmanın rehabetine kapılmadan "bundan sonra önemli olan bizim devrime neler öğretebileceğimiz" demişti.

Devrimle devrimcilerin arasındaki bu karşılıklı ilişki, sınıflar savaşımının süreklilik barındıran kapışmasına "sınıfları ortadan kaldırmak" hedefiyle yaklaşanlarca, usta-çırak ilişkisidir. Nitelikler rolün sunacağı ihtiyaca göre şekillenebilir.

Şunu söyleyebiliriz; Lula ve türevleri arkasına yaslandıkları devrimci süreçlerin kendilerini oraya taşıdıklarını unutarak kapitalist yönetim kulelerine tabiri caizse "öyle yönetilmez, böyle yönetilir" demekten başka bir şeyi örgütleyemediler. Bu anlamda PT ya da hükümete gelen başka sosyal-reformist partiler, devrimden ziyade kapitalistlere bir şeyler öğretme çabası içindeydiler. Fakat burjuvazinin gerçek varlığını sömürü çarkları ile Brezilya'nın bir kara bulut gibi üzerinde dolaştırdığı, fırtınasının, yıkımının, afetinin kronik bir yapısal bunalımla kitleleri esir aldığı düşünürsek ve "hükümet olmak demenin, iktidar olmak anlamına gelmediğini" de eklersek mevcut tablodan sorumlu tutulmanın ödeteceği cezalar da olmalıydı.

1985'te diktatörlük tedricen politik sistemindeki gözeneklerini tamamen açtı. Yavaş yavaş olan bu açılım sonucu af çıkarıldı, sansür kaldırıldı, yasal partiler kurulmasına izin verildi. PCB, Pcdob, PCR gib silahlı mücadele yürüten partiler yasallaştılar.

PT, bu sürecin arifesinde, 1978-79 döneminde kaynağını metal ve otomotiv sektöründe örgütlü sendikal hareketten alarak, solun ve sendikal kanatların bir araya gelmesiyle oluştu. Diktatörlük koşullarında illegal grevler örgütleyip kazanımlar elde edebilen yeni tipteki militan sendikacılığın başkanı da Lula'ydı.

Eski gerilla önderlerinden, öğrenci ve sol aydınlara, Troçkislerden Topraksız Köylüler Hareketi'ne kadar

Devrimi bulmak

geniş bir yelpaze partiye desteğini sundu. Partinin şaşırılmayacak sosyalist deneyler eleştirisi, "demokratik sosyalizm" anlayışı ile ifadelendiriliyor, siyasal bir devrimcilik hattından daha çok günü birlik kazanımcılığa odaklanıyordu.

Sola kapılarını açan bir anayasasının hazırlanışı, emekçi kitleler tarafından süre gelen ekonomik yıkıma tepkiler, yaratılan taban örgütlenmelerin etkisi ve çok tanıtık bir farkındalık olacak Lula'nın karizması PT'nin gücününün arttırabileceği koşulları sağlamış oldu. Kazanılan belediyeler, yerel yönetimler ve % 32 bandında artan seçim oylarıyla PT sol rüzgarı arkasına almış koşuyordu. Fakat bu gelişimin olumsuz yanlarından birisi ideolojik tasfiyeciliğin koordinatlarından beslenmesiydi. Kazanımcılığın sonu yoktu.

Bir sınıfın değil, herkesin partisi olmak, yani Brezilyalılaşmak(!) hedefi, "seçim makinesi" haline gelen bir parti anlayışını var etti. Hali ile illegal grevleri örgütleyen zamane partisinden, sermayenin hedeflerine bağlı kalacağını taahhüt eden dönem partisine uzanan yolda, Lula'nın 2002 seçimlerini kazandığında bu içerikle yazmış olduğu mektubun sahibi olan partiye ancak "demokratik sosyalizm" başlığı altında yürünebilirdi.

"Seçimlerde, sağcı Liberal Parti ile ittifak yapıp, başkan yardımcılığı koltuğunu, Evanjelikler ve işadamları çevresinde etkili bu küçük partiye verdiler. Ekonomi yönetimini, Merkez Bankası kadrolarını liberallere bıraktılar. Faiz dışı fazla verme taahhüdünü arttırdılar. Toprak oligarşisine karşı toprak reformunu rafa kaldırdılar. Bir önceki hükümetin geçiremediği sosyal güvenlik reformunu, partinin sol kanadının muhalefetine rağmen kendileri geçirdiler(1).

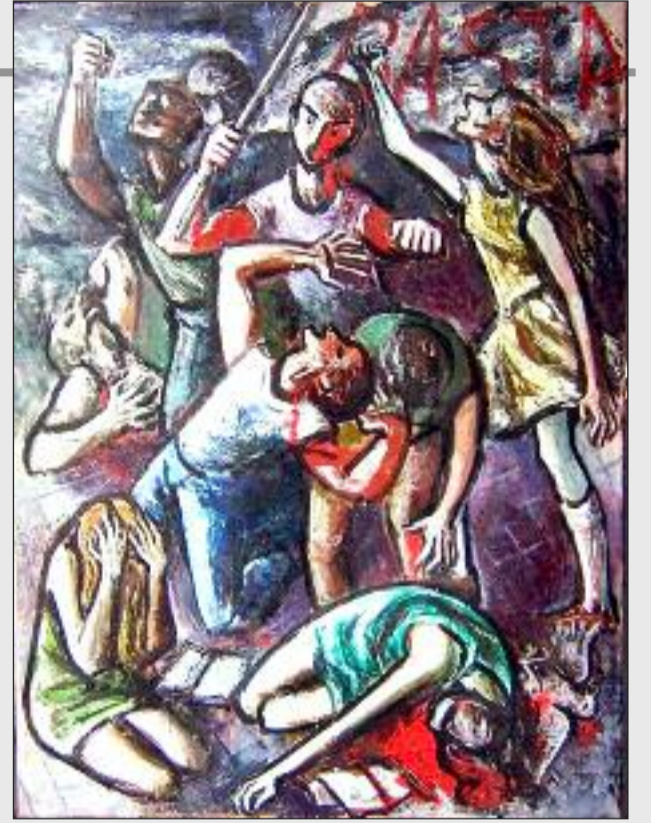
PT, hiç mi bir şey yapmadı? Şüphesiz yaptı. Ama bunlar bir sosyal reformistin ruhunu "en insani duygularla" cezbedebilecek türden şeylerdi.

"Yoksul halka yönelik Bolsa Familia, Fome Zero gibi sosyal politika transferleri yoksulluğun azaltılmasında etkili oldu. Bu yardımlar, çocukların okula gönderilmesi, sağlık taramasından geçirilmesi gibi şartlara bağlıydı. Yardımların birleştirilmesi, yerel düzeyde kayırmacılığı önlemiş ve bunları şeffaflaştırmıştı. Bunlardan 11 milyondan fazla aile yararlanıyordu (nüfusun 1/4'ü). Sonuçta yoksullukla mücadelede etkisi önemliydi. Asgari ücretin artırılması, buna endeksli ücret ve emeklilik ödemelerinin artışı da getiriyordu. Bunlara rağmen, emek piyasasının esnekleştirilmesi adımları ters çevrilmedi. 'Nitelikli' iş yaratımı sınırlı oldu. Yaratılan işler, güvencesiz, düşük ücretli işler oldu." (2)

Bu iyileştirmelerin sermaye sınıfını rahatsız etmeyen tarafı ekonomide yaşanmayan ekonomik durgunluk nedeniyledi. Brezilya'nın küresel ekonomik imkanlardan yararlanması 2008 krizinden dahi az etkilenmesini yarattı. Fakat büyüme 2010 da küresel ekonomiyi çarpan rüzgarın şiddeti ile durdu ve sermaye sınıfı artık PT'yi doğrudan hedef almaya başlayabilirdi.

"Bu tarihe kadar PT sermaye sınıfına dokunmamış, aksine büyük sermaye lehine, onların küresel düzeyde rekabetçiliğini artıran adımlar atmıştı. Bolsa Familia gibi yardımların bütçeye oranı yüzde 2,5 (GSMH'nin yüzde 0,5'i) iken, borç ve faiz ödemeleri yüzde 18'di. Kamu temelde sermaye sınıfını finanse etmeye devam ediyordu. Üst sınıfa vergilendirilmeden kazanılıyordu. İhracat giderek daha fazla hammaddelere (şeker, soya, petrol, demir) dayanmaya başlayınca, ihracatı yavaşlatmamak için işçi ve topraksız köylüler lehine adımlar atılmaktan kaçınılıyordu. Yoksulluk azaltılırken, dünyanın en bozuk gelir dağılımlarından birine sahip ülkede bu adaletsiz dağılımın düzeltilmesinde ilerleme sağlanamamıştı".(3)

Bunu PT'nin almış olduğu oyların sınıfsal dağılımında da görebiliriz. Lula başkanlığı kazandığında en fazla oyu güney-güneydoğunun büyük kentlerinden alıyordu. Orta kesime ve geleneksel sol tabana dayanan bu kentlerin destek ayrıcalığını, 2006'dan itibaren yoksulların yaşadığı kuzey doğu bölgeleri aldı. Desteğini azaltan kitlelere yönelen sermaye sınıfı, onların tepkilerini radikalize edebilecek söylemler ile kaşıyarak ve siyasal tercih mekanizmaları yaratarak karşıladı. Hali ile PT, parlamenterizmin limanında ehlileşmiş, ılımlı bir mücadele çizgisi ile var olan

olumsuz durumu yaratan bir neden olarak orta yerde duruyordu. Burjuva sınıfa dokunmadan yoksullara da kısmi iyileştirmeler dağıtıyor olmanın garantörlüğü pekte güvenilir olamazdı. Olmadı da!

Bilimsel sosyalizmin Marksist içerikli devrimlerde burjuva devlet mekanizmasını parçalamayı hedef alan asgari ölçütü somut nedenleri dayandı. Politik bir kavram olarak "zor"un dahi bir mücadele biçimi olarak devreye girmesi, onun sınıf savaşımındaki rolü tartışılmaya açık konular değil, pratik politikada zorunluluktur. Bu zorunluluk bir otoriteyi yenmeye çalışan devrimci kitlelerin ve partisinin önünde örgütlenmeye muhtaç bir şekilde duruyor.

Başka bir Latin Amerika ülkesi Şili'nin devrimsiz kalan siyasal tarihinde yaşadığı acı deneyim, Allende'nin geç kalmış pişmanlığı ile sosyal-reformizmin sırtını yere sermek için bir neden-ders olarak sonuç çıkarmamızı sağlamalı. Çünkü;

"...ölülerin dirilmesi, sonuç olarak, eskilerini taklit etmeye değil, yeni savaşımını ululamaya, gerçeğe sığınarak onların çözümünden kaçınmaya değil, tamamlanacak, yerine getirilecek ödevi muhayyilede devrimin hayaletini yeniden çağırma değil, devrim ruhunu bulmaya hizmet eder." (4)

Marks'ın önerdiği arayış eskinin toprağın altına girmiş ve güçten çoktan düşmüş kurtarıcılarını tekrar siyaset sahnesine çıkarmakla ilgili değildir. "Devrim ruhunu bulmaya" çalışmak idealist bir çabanın iyimserce istenen bir güzelliği de değildir. Devrim gerçek bir güce, adına hareket edenlerin yeni toplumu, sosyalist toplumu kurmak için mücadeleye girişmesi ile erişebilir.

"...Gerçekte, toplum ancak şimdi, kendine devrimci başlangıç noktası yaratmak, yani ciddi bir toplumsal devrime yol açabilecek tek durumu, ilişkileri, koşulları yaratmak zorunda bulunuyor." (5)

Reformizmin dayanaklarına teorik kitabeler sunduğu, seçimlerle burjuva-zinin güçsüzlüğüne açılmayı bekleyen hayali gedikler yonttuğu dar kafalılıkta, Marks'ın "yol açabilecek tek durum" olarak ifade ettiği devrimci başlangıç noktalarına kökten çözümcü hedeflerle komünistlerin önderlik etmesi tarihsel bir zorunluluk olarak orta yerde duruyor.

Yılmaz Güney'in "Selimiye Üçlüsü" kitaplarından olan Sanık'ın baş karakteri Yaşar Yılmaz, işkence seanslarından geçtikten sonra hücrelerine kavuşur. Hücre duvarında kendisinden önce misafir olanlarca kazanmış bir yazıya dikkat keser. Duvar da yazılanı defalarca tekrar eder;

" Faşizm devrimcilerin hocasıdır!.."

Devrime çiraklık zamanı!

Dip notlar:

- (1) Brezilya Sol'u, Teori ve Politika Dergisi
- (2) agy.
- (3) agy.
- (4) Karl Marx, Louis Bonaparte'in 18 Brumaire'i
- (5) agy.

Beyin Sızıntısı İbrahim Emre SUGEL

ibrahim.emre.sugel@gmail.com

Orta çağın en karanlık dönemleri. Matbaaya son 200 yıl...

"Din ve adamları, iktidar ve mahkemeleri, kapitalist yaklaşım ve tarikatları, mutlak hakimiyet ve monarşisi, yasaklanan ve imha edilen kitaplar, adı yok kadınlar, sefilleştirilmiş afyonlu halklar, sindirilmiş muhalifler, yalanlar dolanlar ve dogmalar içerisinde yetişen çocuklar gördüm" dedi, küçük dostum. "Sus, konuşma. Cahil ol mutlu ol", dedi, ona bir ses. Uzandı Ortadoğudan. Ve böyle başladı 21.yy'ın esaret öyküsü...

DVD 'den çıkabilen bir film, öylece akıldan da çıkarılır mıydı? Gülün Adı; Umberto Eco'nun romanı, önce beyaz perdeye, şimdi ise hayatımızın iz düşümüne yansıyor. Hristiyan coğrafyasının skolastik düşünce ile boğuştuğu Orta çağ karanlığını halen İslam coğrafyasının yaşıyor olması, dönemin gündelik yaşamsal biçimlerinde meydana gelen değişikliklere rağmen, ilgili zihniyetin ambalajı değişmiş, yaşama ve yaşatma hakkı düşmanı bir vahşi canavar olarak varlığını sürdürdüğünü gözler önüne seriyor. O halde bu vahşi canavarı binlerce yıldır ayakta tutan ve günümüzde hala etkisini göstermesini sağlayan nedir? Cevabı Ortaçağ'da da aynıydı, günümüz iletişim devrimini yaşamış enformasyon çağında da aynı; "zenginlik ve iktidar" mücadelesi.

Filme anlatılan dönemde; engizisyon mahkemeleri, papa ve ruhban sınıfının

hukuku, kadını yok sayan ve hatta onu erkeğin şeytanı, yaratılıştan ahlaksızlıkla bezenmiş olduğu inancı, din adamları ve kullardan oluşan iki tabakalı toplumu, aydınlanmaya, kutsal kitap dışında her hangi bir yayına ve bu yayının okunmasına karşı edindiği tutumu, yozlaşmış ahlakı, bastırılmış cinsellikle çarpıklaşan insan ilişkileri, pazarda parayla satılır hale gelen duaları, ölüme mahkum edilmiş muhalefeti ile tam bir kara distopya örneği oluşturuyor Ortaçağ. Ancak usavurma yaptığım bu dönem ile 21.yy arasındaki köprü'nün temeli nedir? Yoksa benim kaçık düşüncelerim mi? Ya da finans – kapitalci yaklaşım ve medyadaki tekeli mi?

Elindeki telefonu kapattı minik dostum. Söndürdü ışığı. Şimdi bir süre gizlenmeliydi. Bu gece uzun olacak deniliyordu. İnternette okumuştun. Cadı avı başlıyordu...

"Merhaba ben çocuk. Sadece çocuk. Hadi gelin, gerçekliğimizin günümüze uzanan köprüsünde birlikte seyredelim. Bir taraf 12.yy bir taraf 21. Hani engizisyon mahkemeleri, papanın delegeleri var ya, bizimde yetkisi arttırılmış mahkemelerimiz, hakimlerimiz, savcılarımız, valilerimiz var. Onlar mutlak monarşiye hizmet ederler. Laf aramızda, ha birde 'demokrasi' diye bir yalan var fil dişi kulelerinde. Oysa asıl olan 'kapitokrasi.' Çünkü kapitokrasilerde halkın yerini patronlar, devletlerin yerini şirketler,

Zahiride Gerçekler

hukukun yerini ise sermayenin eko-politiği alır. Aman, sessiz olun. Bu kavramın duyulmasından pek hoşlanmazlar. Ne? Kimler mi? Tabi ki otorite, düzen kurucuları, onların yerel işbirlikçileri ve küresel kapitokratlar. Nerden mi biliyorum bu kadar çok şeyi? Okuyorumda ondan. Nasıl mı zaman buluyorum? Bizim burada kız çocuklarını ilkokuldan sonra okula göndermezler. Ama iyi ki internet var. İşte oradan okuyorum tüm bunları. Babam uyuduktan sonra telefonunu gizliden gizliye kullanırım. Çok heyecan verici, öyle değil mi? Ama dedim ya, bu ara cadı avı başladı. Bazı geceler komşularımızı polisler götürüyor. Ben korkuyorum. Sanırım Ortaçağ'da internet olsaydı insanları kandırmak daha zor olurdu. Tabi önce her kesimin bunu kullanmasını sağlamak gerekir. Burası adeta bilgi panayırı. Ama doğru nerede yanlış nerede bazen anlamak güçleşebiliyor. Öyle ki, bir olay hakkında farklı sayfalar çok farklı yorumlar yazıp, kimileri ise hiç bahsetmeyebiliyor. Tanrım, yetişkinler niye bu kadar karmaşık? Birde bize çocuk derler..."

"Çoğu zaman çocuklar bilme işinde yetişkinler daha iyidir ufaklık"

"Ama ne yazık ki tahakküm eden siz yetişkinlersiniz. Bir keresinde 'bilgiyi elinde tutan söylevi elinde tutar' diye bir tüme okumuştum. Oysa bilgiyi kandırıp, onun yerine kana ve acıya bulduğunuz safsataları koydunuz. Söylevi elinizde bulunduruyor olmanız ise sadece

barbarlığınızın ürünü."

Ufaklık çok haklı. Ve ona verebilecek bir yanıtım da yok. Toplumumuzda kadına dayatılan rol, cinsel istismar, emek ve çocuk işçi sömürüsü, cinsiyetçil, ırkçıl, inanççıl ve iktisatçıl ayrımcılık, beraberinde doğurduğu fırsat eşitsizliğiyle birleşerek tam bir kokuşmuş düzen oluşturmuyor mu? Televizyon, finans-kapitalin en büyük silahı olarak tüm hanelere girerek; toplumun en küçük yapı taşlarını kendi karşısında aptallaştırıp, bireyin sorumluluk almaktan uzak, kendi hayatına seyirci kalması sağlanıp, kana ve acıya bulanan safsatalarla hipnoz edilmedik mi? Üçüncü sayfaların vahşi cinayetlerinin, Ortaçağın manastırlarındaki dehlizlerden eksik kalır bir yanı var mı? Yöneticiler öncelikle halkları sömürerek yoksullaştırıp, sonra belediye yardımlarıyla manastırın çatısından fırlatılan ekmek misali kendisine minnettar kılmadı mı? Ortaçağın Kuzey İtalya'sında da, 21.yy'ın dünyasında da insanlar bedenlerini satıp fuhuştan para kazanmak zorunda kalmıyorlar mı? Her dönemde de otoriteye karşı gelen muhalefet faşizme uğramadı mı? Çağların, inanışların, idealerin ana temasına konu olan "insanlık ve içerisinde bulunduğu haller" değil miydi? O halde nerede unuttuk para dışındaki tüm değerleri? Nerede unuttuk insan olmanın erdemlerini ve ne zaman başaracağız evrimimizi gerçekleştirmeyi?

Sömürgeci kriz ve küçük burjuvazinin tavrı!

TDP, CTP, vb. sosyal demokrat, sol, sosyalist olduklarını söyleyen (sömürgecinin UBP, DP, HP gibi milliyetçi, liberal ve gerici faşist YDP, MDP vb partileri dahil) partiler ve kendilerine başbakan, bakan sıfatı verilmiş kişiler, seçimler öncesi ve sonrası ne söylemişlerse onu yapıyorlar.

Onların kendilerini temsil ettiğini sanan aldatılmış, uyutulmuş, uyuşturulmuş işçi, köylü, emekçi halkımız ise oy verip seçtiklerinin sömürgeci ve yerli sermaye sınıfının çıkarlarını savunduklarını, yerine getirdiklerini, krizin bedelinin başlarına yıkıldığını da görmeye başlamışlardır!

Ancak siz küçük burjuva sosyalistleri, devrimcileri, demokrat ve ilerici, sizler kendiniz dahil onların bu görevlere seçilmesi için arkalarında koşarken kimin için koştuğunuzu elbette biliyordunuz!

Şimdi neden bu partilere ve seçilmişlerine kızılıyorsunuz ki!

Ne ekmişseniz onu biçiyorsunuz ama homurdanıyorsunuz!

Çünkü gerçekleri görmeye başlayanları yeniden kandırmak, uyutmak, uyuşturmak ve sömürgecinin açıklayacağı cumhurbaşkanı, milletvekili vb. üst düzey memur kadro münhallerine aday olmaya hazırlanıyorsunuz!

Şimdi istifasını istediğiniz, eleştirdiğiniz Cemal Özyiğit ve Tufan Özhürman ve partileri, seçim öncesi ve sonrasında aynı kişiler ve partilerdir!

Onlar şimdiye kadar "Bu ülkenin kuzeyi TC devletinin sömürge yönetimi altındadır!" mı dediler?

"Yoksa biz kapitalist üretim ilişkilerini yıkacağız, sömürgeci işgale son

vereceğiz!" söyleminde mi bulundular?

Onlar bugün yapmakta oldukları görevlerin münhal kadrolarına seçilmek için sizin karşınıza çıkarıldılar ve siz küçük burjuva sosyalist, devrimci, demokrat ve ilerici de halkın seçim sandıklarına giderek seçimlere katılmasını istediniz!

Ne zaman özeleştirimizi yaptınız ve halkın aldatılmasına, uyutulmasına, uyuşturulmasına katkı sağlayan seçimlerle, ne sömürgeci boyunduruğundan ne de sömürden kurtuluş olamayacağını dile getirdiniz?

Tam tersi daha dün belediye seçimlerinde sömürgecinin, sermayenin işbirlikçisi oldukları bilinenlerin seçilmesi için aday oldunuz, destek verdiniz, ittifaklar kurdunuz!

Ülkenin sadece kuzeyini ülke kabul edip silah zoruyla sömürgecinin yarattıklarını mesrulaştıran bu düşünce yapısı, mevcut

krizin aşılması için sömürgecinin yerli seçilmiş üst düzey memurlarına öneriler yapmakta, taleplerde bulunmaktadır!

Onların ülkemizin parçalanmış, bölünmüş halinden, sömürgeci ve yerli sermaye ile arkasındaki TC devletinin işgal ve sömürgeciliğinden fazla bir rahatsızlıkları yok ki; kurtuluş ve devrimci bir çözüm için hazırlansınlar!

Onların hedefi halkı iktidar yapmak değil, sömürgecinin kurumlarında şu an eleştirdiklerinin yerlerine geçerek sömürge düzenini reformlarla evrilterek dönüştürülebileceği hayalini işçi, köylü ve emekçi halka yeniden yutturmaktadır!

Oysa ki bu ülkenin kuzeyindeki demografik yapı değiştirilmiş, ülke halkları silah zoruyla göçertilmiştir.

Sömürgeci egemenliği her alanda derinlemesine köksalmaya çalışırken, bu sömürgeci egemenliğin koruma ve kollamasında sermaye kesimi kerhane,

kumarhane turizmini, üniversiteler, inşaat vb. ile büyüdükçe büyümektedir.

Sömürgecinin işbirlikçi partileri ise sömürge yönetimi ve kapitalizmin özel mülkiyete dayalı sömürü düzeninin olağan krizinin içyüzünü gizleyerek, krizden çıkışı ezilen sınıfların üzerine yıkmaya çalışmaktadır.

Bu krizden çıkış sömürgeci egemenliğinden ve kapitalist üretim ilişkilerinin yok edilmesi ile sağlanabilir ancak!

Cemallerin, Tufanların, Özersayların, Denктаşların, Mustafaların ya da başka kişilerin istifası ile değil!

Bu toplumda azımsanmayacak bir miktar küçük burjuva, azınlıktaki burjuva sınıfa özenerek, işbirliği yaparak yaşamını sürdürüyor!

Çoğunluktaki işçi, köylü ve diğer emekçi halk da bu iki sınıfın etkisinde uyutulmuş, uyuşturulmuş ve aldatılmış halde onlardan kurtuluş için çözüm bekliyor.

Onların etkisinden kurtuluncaya kadar da ne devrim yapabilir ne de kurtuluş mücadelesi verebilir!

Dolayısıyla iğne ile kuyu kazmaya ve işçi, köylü, emekçi ezilen halk çoğunluğunu sömürgeci ve yerli burjuvazi ile küçük burjuva sınıfın etkisinden kurtulmaları için uyarmaya devam etmelidir!

"Krizin bedelini biz ödemeyeceğiz!" demekle bu bedeli ödemekten kurtulamayız, bundan kurtulmak için tek bir yolumuz vardır, o da bu düzenden kurtulmaktır!

Küresel kriz ve yeni av sahaları

Volkan Yaraşır

Kapitalizmin yapısal krizi, Arjantin, Pakistan ve Türkiye'nin içine girdiği kriz sarmalıyla yeni bir faza geçiyor. Kriz çevre ülkelerde yıkıcı sonuçlar yaratarak derinleşiyor ve yayılıyor. Bu evrede, çevrede yaşanacak krizlerin bir senkron oluşturarak, çevreden merkeze doğru yeni bir finansal krizi tetikleme ihtimali var. Bunun yanı sıra merkez ülkeleri saran borsa çöküşleri, türev ürünlerin ulaştığı olağanüstü boyut, ticaret savaşlarının yıkıcı etkileri ve bir dizi jeostratejik faktörle birlikte başlı başına yeni bir finans krizi şeklinde biçimlenebilir.

Hatta çevre ülkeler senkronize bir karakterde borç ve döviz krizi içine girerken, merkez ülkelerde büyük finansal çöküşlerin aynı anda gerçekleştiği çifte bir krizin yaşanması da olasılık dâhilindedir. Bu olasılıkların bütün dinamikleriyle açığa çıktığı bir momentin içine girdik.

Yeni bir küresel finans krizine doğru

2008'de ABD'de spekülasyon balonunun patlamasıyla, finans krizi olarak başlayan küresel kriz aradan 10 yıllık bir zaman geçmesine karşın yıkıcı etkilerini sürdürüyor ve yeni evrelere girerek yayılıyor. 1929 krizinden sonra ikinci büyük sarsıntı olarak değerlendirilen kriz, bazı palyatif önlemlerin (ağırlıkta krizi öteleme çabaları) yanında ve krizi başka coğrafyalara sıçratma hamlelerinin dışında yeni ve daha yıkıcı kriz dinamiklerini bünyesinde taşıyor.

Küresel finans kapitalin yeni bir sermaye birikim rejimine geçemediği koşullarda krizi aşması olanaklı görünmüyor. Tam tersine yeni bir küresel finans krizini besleyecek olumsuzluklar iyice açığa çıkmış durumda.

Krizin dünü bugünü

Kökleri 1974'lere dayanan 2008 yapısal krizi, kapitalist krizlerin temelini oluşturan kâr oranlarındaki düşüş eğrisinin ya da "kanunun" bir dışı vurumu olarak gelişti. Somut biçim alışı ya da sendromu birikim ve üretim kapasitesinde fazlanın oluşması ve tüketim eksikliği olarak kendini gösterdi.

Neo-liberal kriz yönetimi ve yoğun bir finanslaşma ve kredi genişlemesiyle aşılmaya çalışılan kriz, 2008'de sarsıcı bir şekilde patladı ve küresel düzeye hızla yayıldı. 2010- 2012 arasında kriz ABD'den AB'ye sıçradı. Başta Yunanistan olmak üzere Avrupa'nın Güneyi (borç ve bankacılık) krizi senkronu içine girdi. 2013 sonrası krizin yayılma alanı çevre ülkeler oldu.

2018 yılında Arjantin, Pakistan ve Türkiye'nin içine girdiği kriz bu sürecin bir yansıması olarak gelişiyor. Ve sırada borç ve döviz krizi sarmalındaki Venezüela, Brezilya, Lübnan, Güney Afrika, Gana, Hindistan, Endonezya, Sri Lanka, Malezya gibi ülkeler var.

Çevre ülkeler/ yeni av sahaları

Kriz sonrası küresel piyasalara 15 trilyon dolar şırınga edilmesi; türev piyasaların son 10 yıllık süreçte 2008 krizini yaratan orana yükselmesi; finanslaşmanın daha da derinleşmesi; toplam küresel borcun 250 trilyon dolara ulaşması; dünya ekonomisinde büyüme oranındaki düşüş; ABD ekonomisinin yavaşlama sürecine girmesi; AB'nin yaşadığı problemler ve Avrupa'nın güneyinde krizin sürmesi; özellikle Çin'in büyümesinde yaşanan göreceli düşüş; emperyal özneler arasında hegemonya savaşlarının bir yansıması olarak giderek şiddetlenecek ticaret savaşları; küresel düzeyde bir mali krizin dinamiklerini açığa çıkarıyor.

Küresel finans kapital kâr oranlarındaki düşüşü restore edecek yeni sermaye birikim rejimini inşa edemediği koşullarda, iki düzeyde hamle yaparak krizi yağmaya ve talana dönüştürüyor. Birincisi kriz sarmalı içindeki çevre ülkeleri yeni av sahasına haline getiriyor, bağımlılık ve sömürü ilişkilerini derinleştiriyor. İkincisi bütün coğrafyalarda Ortadoğu'da olduğu gibi savaş ve sürekli savaş zeminlerini hazırlıyor.

Kriz karşı iş, ekmek ve onur mücadelesi

Kriz siyasal iktidarın bütün manevra ve "yok sayma" taktiklerine rağmen şiddetle kendini hissettirmeye başladı. İşçilerin ve bütün çalışanların ekmeği biraz daha azaldı, hayat pahalılığı bütün yakıcılığıyla kendini gösteriyor. İşten atılmalar yaygınlaştı ve işçi sınıfının en ufak hak talebi büyük bir şiddetle karşılık görüyor.

Özellikle 2019'da iflasların yaygınlaşması, işyeri kapanmalarının yanında toplu tenkisatların yaşanması beklenmelidir. İşçi sınıfı için bu saldırıların anlamı işsizlik, kronik ve kitlesel yoksullaşma, borç döngüsü içinde kaybolma, korku, sosyal panik ve geleceksizliktir.

Total devlet ve yeni emek rejimi

Türkiye'de bugün piyasalaştırma ve özgün Bonapartist düzenlemeler, total devletin inşası şeklinde biçimleniyor. Total devlet finans kapitalin stratejik yönelimleri ve acil ihtiyaçlarına uygun hareket ediyor. Bunun en somut biçimi yeni emek rejiminin kurulmasıdır.

Vietnam/ Çin emek rejimi olarak da tanımlayabileceğimiz bu süreçte sınıfın felç edilmesi, sınıf üzerinde tam denetimin sağlanması, içerden ve dışarıdan sınıfın bütünüyle kuşatılması hedefleniyor. Emek maliyetlerinin şiddetle aşağı çekilmesi, sistematik esnekleştirme ve güvencesizleştirme, tarihsel kazanımların gaspı, emek karşıtı politikaların temel eksenlerini oluşturuyor. Kriz ortamı ve krizin derinleşme süreci finans kapitale stratejik saldırılar gerçekleştirme zemini yaratıyor.

Sınıfın örgütsüzlüğü hatta atomize ve amorf olmuş durumu finans kapitalin hamle gücünü ve pervasızlığını artırıyor. Ayrıca neo-liberal popülizm ve Siyasal İslam'ın yarattığı atmosferin ürünü olarak finans kapitalin saldırıları sınıfsal bir eksende değerlendirilmiyor, bir nevi olağanlaştırılıyor. Sınıfsal öfke kültürel alana hapsedilirken, emek sermaye arasındaki çelişki başarılı bir şekilde perdeleniyor.

İşçi gibi hareket etmek

İçine girdiğimiz ekonomik kriz süreci doğal olarak sınıfsal kutuplaşmayı, emekle sermaye arasındaki çelişkiyi şiddetlendiriyor. Ne var ki bu şiddete uygun bir reaksiyonun doğmaması, gerçekten sosyolojik bir vaka ya da fenomen olarak değerlendirilebilir.

Bu durumun temelde bir kaç nedeni bulunuyor. Birincisi Sartre'nın deyimiyle işçi kendini işçi yapmıyor. Yani sınıfsal refleksle düşünmüyor, hareket etmiyor ve davranmıyor. Bu hal sınıfın denetimi ve kuşatılmışlığının boyutunu göstermesi açısından önem taşıyor. Ayrıca, neo-liberal popülizmin düşündüğümüzden çok daha fazla kimlik ve kültür politikalarının sınıf içinde kök saldığını ifade ediyor.

İkincisi devrimci hareketlerin içine girdiği dekadans(gerileyiş) ve likidasyon(düşüş) sürecidir. Sınıfın kuşatılmışlığını ve yaşadığı bilinç erezyonunu kıracak ve onu yalnız bırakmayacak güç devrimci hareketlerdir. Bu yapılmıyorsa karşımızda ontolojik(varlığa dayanan) bir sorun vardır. Üçüncüsü sendikal harekettir. Sendikal hareket giderek neo-korporatist bir yapıya dönüşüyor ve çürüyor, atipik işçi aristokrasinin ayrıcalıklarını koruyan bir yapı haline geliyor. Sınıfın abluka altına alınmasında, sınıfsal öfkenin absorbe edilmesinde ciddi rol oynuyor.

Her şeye rağmen işçi sınıfı kavganın içinde

Sınıf, içine girilen olağanüstü sürecin farkında. Krizin

yaratacağı varoluşsal problemleri hissediyor. Marx'ın 1848 Haziran'ında Fransız işçi sınıfı için söylediği gibi yalnızlığını bütün çıplaklığıyla yaşıyor. İdeolojik kuşatılmışlığına rağmen otonomisinden beslenerek tepki gösteriyor ve harekete geçiyor.

3. havaalanının inşaatında çalışan yapı işçilerin öfke patlaması ve fiili grevleri bu durumun somut örneklerinden biridir. Çünkü yeni emek rejimi bütün işyerlerini birer işçi cehennemine çevirdi. Sınıfın yaşam ve çalışma koşullarını insani sınırın en alt düzeyine indiriyor.

İşçilerin talepleri aslında yeni dönemin yıkıcılığını göstermesi açısından çarpıcı bir mahiyet taşıyor. Taleplerini içeren metin, sınıf tarihinin en önemli belgelerinden biri olarak tarihe geçecek. Yine bu eylem, içine girilen döneme ya da emek rejimine karşı ilk büyük karşı çıkış olarak dikkat çekiyor. Ayrıca bugün lokal düzeyde gerçekleşen ve direnişin kadınlaşmasını gösteren Flormar direnişi, Cargill direnişi ve İstanbul yürüyüşü, Babacanlar Kargo, Aydın Büyükşehir, Muğla muayene, Yeşil Kundura işçilerinin direnişleri ve vinç işgali gibi bireysel direnişler, sınıfın öfke ve arayışlarını gösteriyor.

Artık her alan, birikmiş sınıfsal öfke ve kini tetikleyecek potansiyelleri bünyesinde taşıyor. Çünkü gerçekleşen her eylem ve direniş sınıfın her bölümünü etkiler, sarsar ve kolektif hafızasında iz bırakır.

Aktif defans ve öz savunma

Krizin derinleşeceği, yıkıcı etkilerinin artacağı ve sınıfa stratejik saldırıların yoğunlaşacağı 2019 yılında, işçi sınıfı acil "çıkarlarını" yani işini ve ekmeğini korumak, çalışma koşullarını düzeltmek için harekete geçmeli, hiç olmazsa aktif bir defans oluşturmalıdır. Özellikle sınıfın öz örgütlenmesi olan işyeri komitelerinin oluşturulması artık yaşamsal önemdedir.

Bu komiteler sınıfın yalnızlığı ve korkularını aştığı, işçilerin birbirine güç verdiği ve kolektif davranıp, harekete geçtikleri örgütlenmelerdir. Saldırıya karşı sınıfın birleşik gücünü yaratan öz savunma örgütleridir. Bu noktada sınıfın mücadele deneyimine sahip kesimleri ve özellikle metal, inşaat, tekstil, gıda işkolundaki işçiler ve yarattıkları deneyimler önemli olacaktır.

Pratik ve birikim

Havaalanında çalışan yapı işçileri, Cargill ve Flormar işçileri yolu açılar ve birikimlerini sınıfa mal ettiler. Sınıfın öğrenmek ve yapmak için buna benzer yeni eylem ve direnişlere ihtiyacı var. Çünkü işçi sınıfı yaparak öğrenir, öğrenerek yapar. Ve işçilerin yaratacağı her pratik, bir birikim işlevi görür ve sınıfın diğer katmanlarının kolektif hafızasında yer eder. Günümüzde geldiğinde daha zengin ve yeni eylemlere dönüşür.

Finans kapitalin şiddetli saldırılarına karşı işyeri komitelerinde birleşmemiz, bir maya işlevi göreceği gibi tabandan bir hareketin ve direnişin örülmesini ve kolektifleşmesini sağlayacaktır. Mücadele ve örgütlenme, işçileri işçi yapar ve "biz de varız" demelerini sağlar.

Yeni bir fazla üretim krizine doğru

Bu yazı İbrahim Okçuoğlu tarafından 6 bölüm olarak kaleme alınan "YENİ BİR FAZLA ÜRETİM KRİZİNE DOĞRU" başlıklı yazı dizisinin 4. bölümüdür. Yazının ilk 5 bölümü 2008 kapitalist dünya krizinin ortaya çıkması sonrasında kaleme alınmıştır. Gelişmekte olan son krizi ele alan "YENİ BİR FAZLA ÜRETİM KRİZİNE DOĞRU" başlıklı son bölümü ise 2018 Eylül ayı içerisinde yayınlanmıştır. Yazı dizisinin tamamına yazarın kendi sitesi olan <http://ibrahimokcuoglu.blogspot.com/> web sitesinden ulaşabilirsiniz.

İbrahim Okçuoğlu

IV- MARKSİST KONJONKTÜR POLİTİKASI

Marks, ekonomik krizleri, sisteme özgü güçlerden hareketle açıklar. Keynes de aynı görüştedir. Marks'ın görüşüne göre – Keynes'e göre de- konjonktürel dalgalanmalar sadece ve sadece sosyalleştirme süreçleriyle yok edilirler. Keynes bunu, kapitalist ekonomiyi muhafaza ederek ve devletsel yatırım yönlendirilmesiyle bağlam içinde gerçekleştirmeyi savunurken, Marks, sorunun çözümü için yegane yolu, kapitalist üretim biçiminin yıkılmasında/aşılmasında görür.

Marks'a göre, kapitalist üretim biçiminin makineli üretim aşamasında üretim süreci devam ettiği müddetçe, şu veya bu burjuva konjonktür yönlendirmesinden bağımsız olarak, orta uzunlukta konjonktür çevrimi ve işsizlik var olacaktır. Bunun böyle olduğu, 1825'ten bu yana kapitalizmin ve ekonomik krizlerin seyrinde görülen gelişmelerle kanıtlanmıştır. Devletin müdahaleleri; konjonktür politikaları bu gerçeği değiştirememiştir. Marks'a göre konjonktür politikalarına ilişkin tedbirler, konjonktür çevrimini ortadan kaldıramaz. Konjonktür çevriminin ortadan kalkması için kapitalist üretim biçiminin ortadan kalkması gerekir. Bu nedenle, konjonktür çevriminin ortadan kaldırılmasını hedefleyen bir konjonktür politikası, aynı zamanda sosyalist devrim politikasıdır. Çünkü konjonktür çevrimi ancak ve ancak sosyalist üretim biçiminin uygulanmasıyla ortadan kalkar. Bu anlamda Marksist-Leninistlerin konjonktür politikası, devrimi hedefleyen bir politikadır. Bu politikanın ve konjonktür sorununun özellikle kriz dönemlerinde işlenmesi, bir yandan işçi sınıfı tarafından –aktüel olduğu için- ilgiyle beklenir, anlaşılır, diğer taraftan da reformizme büyük darbeler vurur.

Konjonktür çevriminin devrimci dönüşümler üzerindeki etkisi:

İşçi sınıfının yaşam koşulları üzerindeki olumsuz etkisinden ve üretici güçler ve üretim ilişkileri arasındaki çelişkileri açığa çıkarmasından dolayı ekonomik krizler, siyasi altüst oluşun önemli bir kaldırıcı olurlar (138).

Marks'a göre, "ücretlerin birbirini takip eden yükselmesi ve düşmesi ve bundan kaynaklanan üretimin şimdiki örgütlenmesindeki işçiler ve fabrikatörler arasındaki çatışmalar; işçi sınıfının mücadele ruhunu canlı tutmak, bu sınıfı hakim sınıfın saldırılarına karşı yegane büyük bir birlikte birleştirmek ve onu, üretim aletlerinin... düşüncesiz, az veya çok beslenmiş duygudaşlığından uzak tutmak için vazgeçilmez araçlarıdır" (139).

Marks'a göre, "sınıfların uzlaşmazlığına dayanan bir toplum düzeninde –köleciliği, sadece sözde değil, fiiliyatta önlemek

istiyorsak- mücadeleye atulmalıyız. Grevlerin ve koalasyonların değerini doğru taktir etmek için, ekonomik sonuçlarının görünürdeki önemsizliğine aldanmamalıyız, bilakis her şeyden önce moral ve siyasi etkilerini göz önünde tutmalıyız. Uzun birbirini takip eden gevşeme, açılıp serpilme, yükseliş, kriz ve yoksulluk aşamaları, modern sanayinin periyodik tekrarlanan (bu) aşamaları olmaksızın, bundan kaynaklanan ücretlerin ve işçilerle fabrikatörler arasındaki mücadelenin iniş ve yükselişi olmaksızın, ücretlerin ve karların tam uyumluluğu içinde dalgalanmaları olmaksızın bütün Büyük Britanya ve Avrupa işçi sınıfı, maneviyatı kırılmış, zayıf karakterli, tükenmiş, boyun eğen bir yığın olur ve onun kendi gücüyle emansipasyonu, Roma ve antik Yunanistan'ın kölelerinki gibi, olası olmaz" (140).

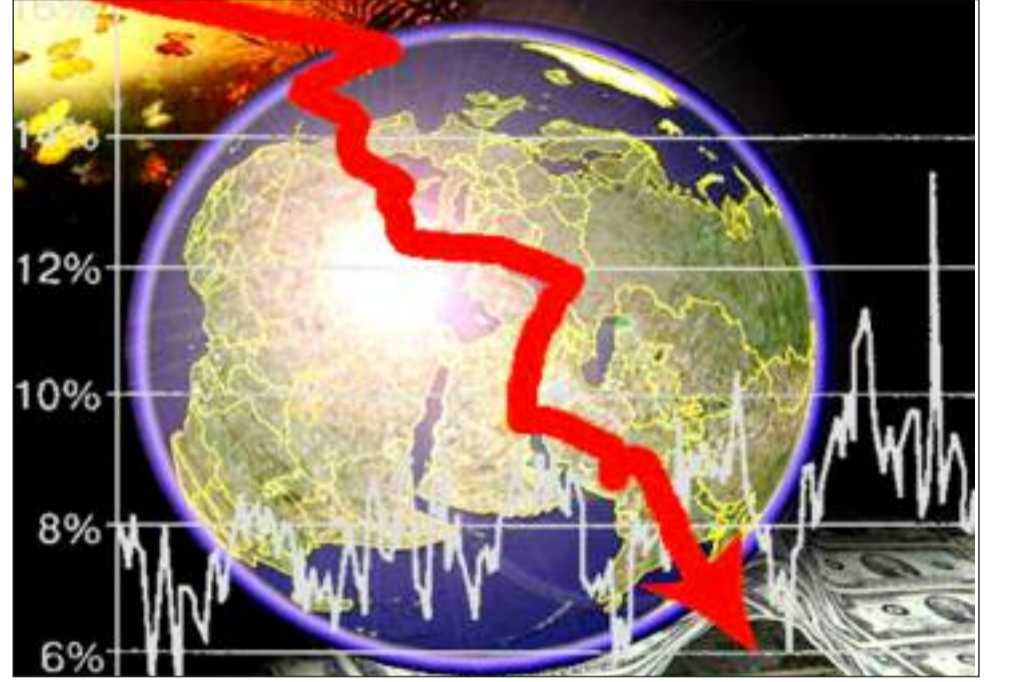
Demek oluyor ki ekonomik mücadeleler, sınıf ruhunu canlı tutuyor. Bu mücadeleler, moral ve siyasi etkilerinden dolayı devrimci dönüşümlerin zorunlu bir önkoşulu oluyorlar. İşçi sınıfının yaşam koşullarını kötüleştirilen ve genel iktisadi perspektifi değiştiren ekonomik krizler, işçiler ve kapitalistler arasındaki ilişkiyi de değiştiriyor. Bundan dolayı ekonomik krizler, periyodik olarak sürekli gelişleriyle burjuva toplumun giderek daha tehlikeli bir biçimde sorgulanmasına neden oluyorlar.

"Tüm burjuva toplumun varlığını dönemsel yinelenmeleriyle her keresinde daha tehdit edici bir biçimde sorguya çeken ticari krizlerin sözünü etmek yeterlidir" (141).

Çevrimin hızının kesildiği aşamada devrimci durum faktörleri güçlenir, ama çevrimin yükseliş aşamasında devrimci durum faktörlerinin etkisi zayıflar. Engels, iktisadi açılıp serpilme dönemlerinin **proletaryayı burjuvalaştırdığını (142), moralsizleştirdiğini (143), uyuşuklaştırdığını (144);** genel olarak **siyasi hareketleri cesaretsizleştirdiğini (145), devrimi kırdığını (umutsuzlaştırdığını) ve gericiliğin zaferine temel teşkil ettiğini (146)** yazar ve şöyle der: "Tam istihdamlı ve iyi ücretlendirilmiş bir işçi sınıfı ile, bırakalım devrim yapmayı, siyasi kampanya bile düzenlenemez" (147).

Çevrimin yükseliş aşamasında; birikim koşullarının uygun olduğu koşullarda "sermayeye bağımlılık ilişkileri tahammül edilebilir olur" (148) ve böylece işçiler, "zevk alanlarını genişletebilmekteler; giysi, ev eşyası vb. gibi tüketim fonlarına bazı ekler yapabilmekteler ve küçük bir yedek-fonu parası ayırabilmekteler". Böylesi dönemlerde bu olanaklar, "ücretli işçinin kendisi için dövmüş olduğu altın zincirin uzunluğunda ve ağırlığındaki bir gevşemedir" (149).

Şüphesiz ki çevrimin yükseliş dönemlerinde de işçi sınıfı, ekonomik

mücadele sürdürmektedir. Ama bu mücadelelerin devrimci dönüşüm üzerindeki etkisi zayıf kalmaktadır. Buna ilişkin olarak Marks şöyle der: "1844 ve 1846 yıllarında grevlerin, önceki zamana nazaran daha az dikkat çekmelerinin nedeni, bunun, İngiliz sanayi için ilk açılıp serpilme yılları olmasıdır" (150).

Aynı anlayışı Engels de şöyle dile getirir: "1847 dünya ticaret krizi, Şubat-Mart Devriminin esas anasıydı. 1849 ve 1850'de (yaşanan) sanayisel tam açılıp serpilme, yeniden güçlenen Avrupa gericiliğinin canlandırıcı gücüydü" (151).

Marks'a göre kapitalizmde devrimci durum, konjonktürün gerilediği dönemlerde, kriz dönemlerinde oluşur.

"Burjuva toplumda üretici güçlerin dolgun geliştiği genel açılıp serpilme (döneminde)... gerçek bir devrimden söz edilemez. Böyle bir devrim, ancak, her iki faktörün; modern üretici güçlerin ve burjuva üretim biçimlerinin birbirleriyle çelişkiye (aç. M.) düştüklerinde mümkündür" (152).

Her ekonomik kriz kaçınılmaz olarak sosyal çelişkilerin keskinleşmesine; toplumsal krizlerin patlak vermesine neden olur. Ekonomik krizin şiddeti, kapitalist sistemi şu veya bu biçimde sarsan siyasi krizlere de neden olabilir. Yaşanan kriz, kapsamı ve derinleşme eğilimi göz önünde tutulursa, emperyalist dünya sistemini sarsma potansiyeli taşımaktadır. Bu durum, sınıf mücadelesinin sertleşeceğine de bir işaretir.

Ekonomik ve siyasi krizlerin devrimci krize dönüşmelerinde nesnel faktörlerden ziyade veya nihai olarak öznel faktörler belirleyici rol oynarlar. Burada, işçi sınıfının sınıf bilincinin, kapitalist çıkmazdan kurtulmanın yegane yolunun sosyalist toplum için mücadele etmek olduğunu anlayacak derecede gelişip gelişmediği belirleyicidir. Sınıfın bu bilince varması da siyasi öznenin mücadelesine bağlıdır; bu görevi yerine getirecek siyasi bir partinin olmadığı yerde sınıfın kendi kendine bu bilince varması söz konusu olamaz.

Şimdiye kadarki dünya ekonomik krizlerinin tecrübesi, sınıf mücadelesinin krizin patlak vermesiyle birlikte alevlenmediğini göstermektedir; işçi sınıfı ve emekçi yığınların burjuvalaştırılma derecesinden, işletmelerin ve hükümetlerin aldıkları kapsamlı tedbirlerden dolayı, öncelikle, geniş

yığınlar arasında küçük burjuva düşünce tarzının etkisi nedeniyle kendiliğinden bir güvensizlik; gelecek korkusu doğar. Siyasal özne bu durumu görmek ve işçi sınıfı ve emekçi yığınları aydınlatmak; mücadeleden başka yolun olmadığını kavratmak göreviyle karşı karşıyadır.

Yani, Marks ve Engels'in anlayışına göre devrimci değişimler için ekonomik krizler zorunludur, ama devrimci dönüşümleri gerçekleştirmek için hiç de yeterli değildir. Bu dönüşümü gerçekleştirmek için komünist partisinin eylemi gereklidir. Böyle bir parti olmaksızın, devrimci dönüşümleri gerçekleştirmek imkansızdır. Marks'ın deyişiyle "bu gibi altüst oluşların incelenmesinde, daima, iktisadi üretim koşullarının maddi altüst oluşu ile –ki, bu, bilimsel bakımdan kesin olarak saptanabilir- hukuki, siyasi, dinsel, artistik ya da felsefi biçimleri, kısaca, insanların bu çatışmanın bilincine vardıkları ve onu sonuna kadar götürdükleri ideolojik şekilleri ayırt etmek gerekir" (153).

Marks ve Engels'in yukarıdaki anlayışları; ekonomik kriz ve devrimci durum arasında bağ kurularak, soruna mekanik yaklaşıtlarının bir göstergesi olarak anlaşılmalıdır. Marks ve Engels, bu anlayışlarıyla, devrimci durumun oluşmasında ekonomik krizlerin önemli bir faktör olduklarını vurgulamışlardır. Hepsi bu kadar. Yazının kapsamını genişleteceği için onların bu konudaki anlayışlarının hepsini buraya aktarmayacağız. Ama incelemek isteyenlere kolaylık sağlamak için kaynakları kronolojik sıralamaya göre belirtelim (154).

V-SONUÇ

Ekonomik krizler veya da kapitalist krizler, fazla üretim krizleridir; metalar, üretim araçları ve nihayetinde sermaye, kapitalist üretimin sınırlarını aşacak derecede üretilmiş demektir.

Kriz, üretilen değerlerin (ürünlerin) önemli bir bölümünün, ötesinde üretici güçlerin de yok edilmesidir. Kriz süreci adeta bir barbarlık sürecidir; açlık, işsizlik, üretimin, ticaretin durması, toplumsal umutsuzluk vb. birbirini tamamlar. Bütün bunların yegane nedeni, aşırı sanayi, aşırı ticaret; aşırı üretim, aşırı dış ticaret, aşırı gıda maddeleri vb. üretilmiş olmasıdır. Kriz, bolluk içinde yoksulluğu ifade eder. Kriz, toplumun ürettiği zenginliğin artık mevcut burjuva ilişkilere sığmadığını

gösterir.

Burjuvazi krizi nasıl aşar veya 1825'ten bu yana nasıl aşmıştır? Görüngüleri ne denli farklı olursa olsun hep aynı yoldan yürüyerek aşmıştır: Bir taraftan üretici güçlerin bir kısmını; gerekli olduğu kadarını yok eder; bunun adı ürün, sabit sermaye kıyımı demektir. Diğer taraftan da başlayan yeni konjonktür döneminde yeni pazarları fethederek ve eski pazarları da adam akıllı sömürerek. Şimdiki krizi de böyle aşacak ve böyle aşmak için sermaye kıyımı bütün şiddetiyle devam ediyor ve yeni pazarları fethetmek için de rekabet keskinleşiyor (155).

Aşırı sermaye üretiminin görece kitlesel işsizlik üretmesi kapitalizmin doğasında vardır: Aşırı sermaye üretimi -her ekonomik kriz sürecinde yaşanan bu gerçeklik- aslında sermaye olarak kullanılabilir üretim araçlarının, gıda maddelerinin, emeğin aşırı derecede üretilmesinden başka bir şey değildir. Bütün bunların, iş gücünün sömürsü için kullanılması, onların sermaye olarak kullanılması anlamına gelir.

Aşırı sermaye üretimi aynı zamanda görece olarak aşırı işçi üretimidir; yani aşırı sermaye üretimi, görece olarak şu veya bu kapsamda bir kitlesel işsizlik üretimi demektir. Kapitalizmde emeğin verimliliğini arttıran, ürün kütlesini çoğaltan, sermaye birikimini hızlandırarak gerçekleştiren, pazarları genişleten kar oranını yükselten ve düşüren olgular, aynı zamanda görece kitlesel işsizliği üreten aynı olgulardır (156).

1-Fazla üretim ve az tüketim bir ve aynıdır

Kapitalizmin gelişmesi, sürekli, daha çok üretmek zorunda kalması anlamına gelir; kapitalizmde üretimin taleple bir ilgisi yoktur; kapitalizmde üretimin pazarların sürekli genişlemesiyle ilgisi vardır. Ama sürekli artan üretim, yani meta biçiminde sermaye sonuçta satılarak para biçiminde sermayeye dönüşmek zorundadır.

Kapitalist açısından işçilerin gereksinim talebi yeterli değildir; onun karı işçilerin sömürsünden kaynaklanmaktadır ve onların gereksinim talepleri, ürettikleri ürünlerin değerinden küçüktür. Ve bu gereksinim talebi ne kadar küçük olursa kapitalistin karı da o kadar büyük olur. Kapitalistlerin kendi aralarındaki gereksinim talepleri de yeterli değildir.

Aşırı üretim, karın sürekli düşmesine

neden olmaz. Ama aşırı üretim sürekli periyodiktir-fazla üretim kriz de periyodiktir.

Fazla üretimin olduğu yerde yetersiz üretim de var demektir. Fazla üretim, işçi sınıfı ve emekçi yığınların, yaşamsal önemi olan maddelerin ortalama miktarının ötesinde tüketememelerinden kaynaklanır; yani bu kitlenin tüketimi emeğin verimliliğinin artışına uyum içinde artmamaktadır (157).

Demek ki fazla üretimin ölçüsü tüketim değil, bizzat sermayenin kendisidir; sermayenin sermaye olarak işlev görme; kapitalistin daha da zenginleşme dürtüsüdür. İşçi sınıfı ve emekçi yığınların tüketimi, kapitalizmin gelişmesine paralel olarak, aynı oranda artmaz. Gelişen kapitalizmde işgücü talebi görece düşer, ama iş gücü mutlak olarak artar.

"Bu artı üretimin ölçütü sermayenin kendisidir; var olan üretim koşullarının düzeyidir; kapitalistlerin kendilerini zenginleştirmek ve sermayelerini genişletmekteki sınırsız arzularıdır; ama hiçbir biçimde tüketim değildir -nüfusun çoğunluğu, işçiler tüketimlerini çok dar sınırlar içinde genişletebildiklerine, emek talebi, her ne kadar mutlak olarak büyüyorsa da, kapitalizmin gelişimi ölçüsünde, görece olarak azaldığına göre, tüketim daha başından engellenmiştir" (158).

Fazla üretim sermayeye özgüdür; sermayenin üretim yasasının bir gereğidir. Yani sermaye, mevcut pazarın sınırlarını, toplumun alım gücünü düşünmeksizin üretir; üretmek zorundadır, çünkü sermaye, sermaye olarak var olabilmek için birikim yapmak, yeniden üretimini sürekli genişletmek zorundadır (159).

-Sorun, toplumun önemli bir kısmının en acil gereksinimlerinin karşılanması olursa ve bu karşılama gerçekleştirildiğinden dolayı bir fazla ürün varsa, orada bir fazla üretim var anlayışı tamamen yanlıştır. Toplumun önemli bir kesimi -işçi sınıfı ve emekçi yığınlar- hayati gereksinimlerini dönem dönem ancak karşılayabiliyorlar, dönem dönem ise ancak karşılamadan bile yoksun kalıyorlar. Ama her seferinde kapitalist ekonomi bir aşırı üretimle karşı karşıya. Öyleyse üretimin sınırı, üreticilerin alım gücü, tüketimi değil, kapitalistin karıdır (160).

-Demek ki fazla üretimde bir mutlaklık söz konusu değil; görecelik söz konusudur.

Yani fazla üretim, gereksinimlerin ödenebilirliğiyle; toplumun alım gücüyle ilgilidir ve buradaki ödenebilirlik; toplumun alım gücü sürekli değişkendir, görecedir. Bu nedenle fazla üretimde söz konusu olan, mutlak fazla üretim değildir.

"Her şey bir yana, fazla üretimin mutlak gereksinimlerle ne ilgisi vardır? Bu, yalnızca ödeme gücüyle desteklenen taleple ilgili bir şeydir. Bir mutlak fazla üretim sorunu değildir -metalara sahip olma mutlak gereksinimine ya da arzusuna göre bir mutlak fazla üretim. Bu anlamda ne kısmi ne de genel fazla üretim vardır" (161).

-Fazla üretim dendiğinde, örneğin mevcut nüfusa oranla karşılaştırıldığında çok miktarda gıda maddeleri üretilmiştir anlaşılmalıdır; tam tersi söz konusudur; toplumun önemli bir kısmının; yani üreticilerinin ve aile efradının insanca yaşayabilmeleri için yeterli miktarda üretim yapılmamıştır. Aynı durum üretim araçları üretimi için de geçerlidir; çalışabilir nüfusun çalışmasını sağlamak için yeterli üretim aracı üretilmemiştir; yani çalışabilir nüfusun en üretken koşullarda -bu çalışma sürecinde kullanılan değişmeyen sermaye ve verimliliğiyle mutlak çalışma zamanını kısaltarak- çalışması/üretmesi için yeterli üretim aracı üretilmemektedir.

Ama dönemsel olarak çok miktarda iş araçları ve gıda maddeleri üretmek kapitalizme özgüdür; böylece bunlar, işçilerin belli bir kar oranı ekseninde sömürülmelemlerinin araçları olurlar.

Öyleyse aşırı zenginlik de üretilmez; sadece dönemsel olarak aşırı zenginlik üretilir (162).

Bütün gerçek krizlerin nihai nedeni..

"Ama, görüldüğü gibi, üretme yatırılmış bulunan sermayenin yerine konması, geniş ölçüde, üretken olmayan sınıfların tüketim gücüne bağlı bulunuyor; oysa işçilerin tüketim gücü kısmen ücretler yasası ile, kısmen de, bunların kapitalist sınıf tarafından kârlı bir biçimde çalıştırılabildiği sürece kullanılmaları olgusu ile sınırlıdır. Bütün gerçek krizlerin son nedeni, daima kapitalist üretimin üretici güçleri sanki yalnız toplumun mutlak tüketim gücü bu güçlerin sınırını teşkil dermişcesine geliştirme çabasına zıt olarak, kitlelerin yoksulluğu ve sınırlı tüketimidir" (163).

2-Kriz sürecinde kapitalist üretim biçimi kendi sınırlarına toslar

İş gücü verimliliğindeki gelişme, kar oranının düşmesinde bir yasa oluşturur; bu yasa, kapitalizmde iş gücü verimliliğindeki gelişmenin kar oranıyla belli bir noktada çelişkiye düşmesinin ifadesidir. Bu çelişki ancak krizlerle belli bir dönem için çözülür. Onun her çözümü, gelecek krizlere çıkışı noktası olur.

Üretimin genişlemesi ya da daralması, belirli bir kâr oranı ile belirlenir: Bu belirlemede karşılığı ödenmeyen emeğe el konulması ve bu karşılığı ödenmeyen emeğin genel olarak maddelenen emeğe oranı -kâr ve bu kârın kullanılan sermayeye oranı- yani üretimde toplumsal gereksinimler pek önemli değildir. Sonunda üretim durma noktasına gelir; bunda belirleyici olan gereksinimlerin giderilme sorunu değildir, tersine karın üretimi ve gerçekleştirilmesidir (164).

"Fazla üretimde, kredi sisteminde vs. kapitalist üretim, kendi sınırını parçalamaya ve kendi ölçüsünde fazlasını üretmeye çalışır. Onun, bir yandan bunun için dürtüsü vardır, diğer taraftan da ancak, mevcut sermayenin karlı kullanımına tekabül eden üretime tahammülü vardır. Bundan dolayı krizler" (165).

"Krizler, daima, mevcut çelişkilerin ancak geçici ve zora dayanan çözümleridir. Bunlar, bir süre için bozulmuş dengeyi tekrar kuran şiddetli patlamalardır."

Çelişki, genel bir deyişle, kapitalist üretim tarzının, değer ve bu değer içerdiği artı değer hesaba katılmaksızın, kapitalist üretimin yer aldığı toplumsal koşullar dikkate alınmaksızın, üretici güçlerde mutlak bir gelişmeye doğru bir eğilim taşımasından ileri gelir; öte yandan ise, bu üretim tarzının amacı, mevcut sermayenin değerini korumak ve kendisini genişletmesini en üst sınıra ulaştırmaktır (yani, bu değer gitgide artan bir hızla büyümesini sağlamaktır). Bu üretim tarzının kendine özgü niteliği, sermayenin mevcut değerini, bu değeri en yüksek noktaya ulaştırmada bir araç olarak kullandığı yöntemler, kâr oranında düşmeyi, mevcut sermayenin değer kaybını ve emeğin üretkenlik gücünü, zaten yaratılmış bulunan üretici güçler aleyhine geliştirmektir.

Mevcut sermayenin devresel değer kaybı -kar oranındaki düşmeyi durdurmak ve yeni sermaye oluşturma yoluyla sermaye-değer birikimini hızlandırmak için, kapitalist üretimin tarzına özgü araçlardan birisi- sermayenin dolaşımı ve yeniden üretim süreçlerinin yer aldıkları belirli koşulları bozar ve bu yüzden, üretim sürecinde ani duraklamalara ve krizlere yol açar.

Değişen sermayede değişmeyen sermayeye oranla meydana gelen ve üretici güçlerdeki gelişmeyle elele giden azalma, bir yandan sürekli bir yapay aşırı nüfus yaratırken, çalışan nüfusun büyümesini teşvik eder. Düşen bir kâr oranı, kullanılan değerlerinin birikimini daha da hızlandırmak üzere, değer olarak sermaye birikimini yavaşlatırken, bu da gene değer olarak birikime yeni bir iti verir.

Kapitalist üretim, sürekli olarak, kendi niteliğinden gelen bu engellerin üstesinden gelmeye çalışır, ama bunu ancak, bu engelleri tekrar kendi yoluna ve hem de daha heybetli ölçekte koyarak becerir.

Kapitalist üretimin gerçek engeli sermayenin kendisidir. İşte bu sermaye ve onun kendisini genişletmesidir ki, üretimin hem çıkışı ve hem de sonuç noktası, hem itici gücü, hem amacı olarak görünür; üretim yalnız sermaye için üretimdir, ama bunun tersi doğru değildir; üretim araçları, sırf, üreticiler toplumunun yaşama sürecinde, devamlı bir gelişmenin araçları değillerdir, Sermayenin değerinin, büyük üretici kitlelerin mülksüzleştirilmelerine ve yoksullaştırılmalarına dayanan kendisini koruma ve genişletme sürecinin içerisinde devam ettiği sınırlar, yalnız başına hareket edebilirler; - bu sınırlar, sermaye tarafından kendi amaçları için kullanılan ve üretimin sınırsız büyümesine, üretimin kendisinin bir amaç haline gelmesine, emeğin toplumsal üretkenliğinin hiç bir koşula bağlı olmadan gelişmesine doğru yol alan üretim yöntemleri ile sürekli bir çatışma haline girerler. Araçlar -toplumun üretici güçlerinin hiç bir koşula bağlı olmadan gelişmesi-, sınırlı bir amaçla, mevcut sermayenin kendisini genişletmesi amacı ile devamlı çatışma içerisine girerler. Kapitalist üretim tarzı, bu nedenle, maddi üretim güçlerinin gelişmesi ve uygun bir dünya piyasası yaratılmasının tarihsel bir aracı olup, aynı zamanda da, bu tarihsel görevi ile, buna uygun düşen kendi toplumsal üretim ilişkileri arasında sürekli bir çatışmadır" (166).

Ekonomik krizlere dair

İ.Cevat Çetiner - Mücadele Birliği

1- Marx, şeyleri yalnızca aldatıcı görünümünü yakalayan günlük deneyimlere dayanarak açıklamaya çalıştığımızda, bilimsel gerçeklere ulaşamayacağımızı, aksine her zaman bilimsel gerçeklerin bizlere ters görüneceğini söyler.

2- Dolayısıyla ekonomik ve toplumsal süreçlerde, günlük görünümüne bakılarak açıklanamaz. Bunu yapanlar, bilimsel gerçekliğin aksi istikametinde bulacaklardır kendilerini.

3- Bilimsel gerçekliğin dışına düşmemenin yolu, gözlenen şeyin ne olduğunu anlatacak bir teoriye sahip olmaktır. İktisadi ve toplumsal gelişmelerin gerçek dinamiklerini ve alttan alta işleyen süreçleri anlamamızı mümkün kılan teori, Marksist teoridir.

4- Marksist teori; kişi, parti, sınıfların politika ve davranışlarını belirleyen son tahlilde iktisadi ve toplumsal koşullar olduğunu ortaya koyar.

5- Politikacılar, ekonomik ve toplumsal süreçlerin iç dinamiklerinin, iç ve dış bağlantılarının toplamının bir sonucu olarak kendini dayatan politikaları yaşama geçirir. Dolayısıyla politikacıların etkisi, bu alan üzerinde ortaya çıkar ve nesnel koşulların belirlediği bu alanla sınırlıdır.

6- Küçük burjuva sosyalist hareket bunu hiçbir zaman anlayamamıştır. Politikacılara, hükümetlere, bunların ideolojik ve siyasal tercihlerine hiç hak etmedikleri bir misyon, belirleyicilik yüklemiştir. Dolayısıyla da politikaları hükümet eleştirisinin, muhalif olmanın, sistem içi bir seçenek olmanın ötesine geçememektedir. Bu küçük burjuva sosyalist hareketin Marksist teoriden uzak oluşunun, yoksunluğunun sonucudur.

7- Türkiye tekelci kapitalizminin krizlerinin irdelenmesinde de bu Marksist teoriye bağlı kalınmalıdır. Bu sadece krizin doğru anlaşılması açısından değil, devrimci proletaryanın görevlerinin ve izlemesi gereken pratik politikanın tespiti açısından da hayati önemdedir.

8- Kapitalist sistemin krizlerinin temelinde, elbette ki, üretici güçlerin gelişimi karşısında üretim ilişkilerinin bu gelişmeyi engelleyici hale gelmesi, dolayısıyla ikisi arasında oluşan çelişki vardır. Gelişen toplumsal üretici güçlerin, özel kapitalist mülk edinme biçimine, emek sömürsüne, azami kar yasına,

üretim anarşisine vs. dayanan kapitalist toplum biçiminin içine sığmaz hale gelişidir.

9- Bunu görmek, tespit etmek, anlamak topluma çözüm yolunu gösterebilmek için temel önemdedir. Aksi taktirde, bu krizlerden kurtulmak için yeni bir toplumsal sisteme, komünizme geçilmesi gerektiği ve bu hedefe ulaşmak için mücadele edilmesi gerektiği bilincine, sonucuna ulaşamaz.

10- Bundan dolayıdır ki, Marx, "bu borçlanmadan kurtulmak için, devletin ya harcamaları kısması yani... Olanaklı olduğu kadar az yönetmesi... Burjuva toplumda olanaklı olduğu kadar az ilişkiye girmesi gerekir. Sınıf egemenliği ve sınıfın varoluş koşulları her bir yandan tehdit edildikçe... bu yol olanaksızdır" der ve ekler, "...ya da, devletin borçlarından kaçınması ve en zengin sınıfların omuzlarına olağanüstü vergiler yükleyerek geçici de olsa, en kısa zamanda bir bütçe dengesine ulaşması gerekir. Ulusal zenginliği borsanın sömürsünden kurtarıp aşımak için, düzen partisi, kendi özel servetini vatanın yoluna kurban mı edecekti? O kadar budala değildir." Marx bu iki seçeneğin de imkansızlığını gösterdikten sonra "Bu devlet bütçesi ile devlet borçlanması zorunludur, bu devlet borçlanması ile, devlet borçları ticareti egemenliği, devlet alacaklıları, bankerler, sarraflar, borsa dolandırıcıları egemenliği zorunludur" diyerek küçük burjuvaların hayallerini bir kenara itip kriz karşısında nasıl davranılacağını ortaya koyar. Ve çözüm önerisini sunar: "Şu halde, Fransız devleti tamamıyla alt üst olmadan, Fransız devlet bütçesi alt üst olamaz."

11- Kapitalizmin krizine karşı bu bakıştan ve bu hedeften yoksun bir şekilde yürütülecek mücadele, sistem içi kalmaktan, sistemi reforme etme çabasından, burjuvaziye kurtarma uğraşından ve ham hayallerden öteye gidemez. Tıpkı krizin faturasını patronlara ödtirebileceğini sanan küçük burjuva sol gibi. Küçük burjuva sosyalist hareket sanıyor ki, burjuvaziye kendi özel servetini emekçi sınıfların iyiliği uğruna kurban ettirebilir. Onlar budala değildir!

12- Türkiye ve Türkiye gibi emperyalizme bağımlı ülkelerde ise yapısal sorunlar nedeniyle ekonomik ve toplumsal krizler daha derin, daha keskin ve daha sık olarak yaşanır.

13- 1900'lerin başından bu yana gelişme

çabasında olan ve sık sık krizlerle boğuşan Türk burjuvazisi, yapısal sorunlarını aşmayı defalarca gündemine almışsa da başaramamıştır. Çünkü burjuvaların, burjuva partilerin, burjuva sınıfın politikalarında son tahlilde, içinde buldukları iktisadi ve toplumsal koşulların belirlediği sınırları aşamaz. Yani beşinci maddede vurgulanmaya çalışılan durum.

14- Örneğin 70'lerin sonlarına doğru belirginleşen ekonomik krizi aşmak için 24 Ocak 1980'de alınan bir dizi ekonomik kararlar yeni bir sermaye birikimi yaratılarak sanayide yapısal değişim hedeflenmiştir ama başaramamıştır. Üstelik 12 Eylül askeri darbesinin bu uğurdaki tüm çabasına rağmen. Ve 1984'e gelindiğinde, esas itibariye aynı yapısal sorunlar nedeniyle çok daha büyük bir ekonomik kriz patlak vermişti. Bu tek örnek değildir, tarihte, öncesinde ve sonrasında benzer durum bir çok kez tekrarlanmıştır. Öncesi bir yana, 1950-1960-1970'lerin sonunda, 1994, 2001, 2008 ve 2018'de. Yani çeşitli politikacıların, partilerin, ideolojilerin etkisi altında uygulanan politikalara rağmen ortalama on yılda bir yaşanan krizler, bu tespitin canlı kanıtı olarak ortada durmaktadır.

15- Bu durumu yaratan, en başta sekizinci maddede belirttiğimiz olgu, yani kapitalizmin kendi iç dinamiğidir. Türkiye'de bu dinamiklerle birleşerek krizin daha derin, keskin ve sık karşımıza çıkmasına neden olan ve aynı zamanda birbirlerini de besleyen olguların bazılarını ise şöyle özetleyebiliriz:

İngiltere, Almanya, Fransa, ABD gibi dünyanın belli başlı ülkelerinin, sanayi devrimini gerçekleştirip tekelleşme sürecini de geride bırakarak emperyalizm

aşamasına geldiği bir dönemde, Türk burjuvazisinin daha yeni yeni oluşmaya başlaması, yani kapitalist gelişim sürecine geç girilmiş olması, dolayısıyla;

Yetersiz sermaye birikiminin aşılabilmesi.

Alt yapı eksikliğinin, teknolojik geriliğin, eskimişliği aşılabilmesi.

Başta imalat sanayi olmak üzere tüm ekonominin dışa bağımlılığı.

Emperyalist ülkelerdeki krizlerin yükünün bağımlı ülkelerin sırtına binmesi.

1917 Ekim devrimi ile birlikte proleter devrimler çağının başlaması ve her açıdan zayıf olan burjuvazinin egemenliğini korumak için emperyalizme sıkı sıkıya sarılması.

Giderek üretim sürecinin emperyalist ülkelerin ihtiyaçlarına göre biçimlenmesi, iç pazarın da emperyalist merkezlere eklenmesi ve sonuç itibariyle ekonominin (kamu maliyesi ve finans olanaklarıyla) emperyalist ülkelerin tam denetimine geçmesi vb.

16- Sonuç itibariyle, 100 yılı aşkın zamandır izlenen kapitalist kalkınma yolu, kesintisiz biçimde kriz, acı, yoksulluk, ölüm, emperyalizme bağımlılık, iç ve dış savaş üretmektedir. Tüm bunlardan tek kurtuluş yolu, kapitalizme son vermek, dünya kapitalist sistemini hakları un ufak eden çarkından kurtulmaktır. Aynı şeyi yapıp farklı sonuç almak nasıl mümkün değilse, kapitalizm içinde kalmaya devam edip farklı sonuçlar elde etmek de mümkün değildir.

17- Öyleyse işçi sınıfının ve emekçilerin ileri kesimlerine, öncelikle bu genel fotoğrafın anlatılması, kavratılması zorunludur. Ki, bu sayede onlar vasıtasıyla işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin geniş kitlesi bu mücadeleye daha hızlı ve kararlı biçimde çekilebilsin.

İnsanlığın yeni çağı: Büyük Ekim Sosyalist Devrimi

7 Kasım 1917'de; açlık ve sefalet çekenler, o güne kadar yok sayılanlar, savaşın yıkıntıları ile boğuşan proletarya; tarihin akışını değiştirdi. Rusya'da ilk muzaffer işçi devletini kurdu. Tüm dünyanın ezilenleri, emekçileri, emperyalist boyunduruk altındaki ulusları; büyük bir coşku ve heyecanla, umutla gönülden destekledi, Bolşevik devrimini.

Devrimi zafere taşıyan işçilerin dostu tüm dünyanın işçileri, yoksulları, ezilenleriydi. Çarlığın yıkıntıları arasından yükselen kızıl bayrak emeğin bayrağıydı. "Proletarya ya devrimcidir ya da kocaman bir hiç" demişti Marx. Ekim Devrimi bu gerçeğin altının kanla canla çizilmesiydi.

İnsanlık tarihinde yeni bir çağın başlangıcıdır Ekim Devrimi...

Dünyanın ilk sosyalist devletinin, yeni toplumun kuruluşudur. Sömürenin ve sömürülenin olmadığı bir dünyanın mümkün olduğunu gösteren yeni bir toplumsal sistemdir.

Ekim Devrimi'nin önemini ve onun lideri Lenin'in rolünü küçümseme eğiliminde olanlara karşı bir konuşmasında Fidel Castro Ruz, Lenin hakkında şöyle demiştir: "O, Marx'ın fikirlerini tereddütsüz benimseyen ve onu uçsuz bucaksız ve sadece kısmen sanayileşmiş bir ülkeye taşıyan parlak bir devrimci stratejist idi. Lenin gerçekten olağanüstü bir adamdı; bir profesyoneldi ve Marksist teorinin özünü ve anlamını olanca derinliğiyle yorumlama kabiliyetine sahipti."

Lenin'in önderliği sayesinde büyük Ekim Devrimi zafere ulaştı. Bu

Devrim sayesinde bütün dünyanın ezilenleri için geri dönüşü olmayan değişimler yaşandı.

Faşizme karşı kazanılan zaferin ardından birkaç yıl içinde, Çin, Vietnam ve Küba devrimleri gibi yirminci yüzyılın diğer büyük toplumsal devrimlerine esin kaynağı oldu.

Bugün yine bir devrimler çağında, tarihin yeni bir uğrağında Ekim'in cüret ve iddiasını kuşanmak zorundayız!

Burjuvazi ile proletarya arasındaki kavga, kapitalizmle komünizm arasındaki amansız mücadele kesintisiz sürüyor. Bu tarihsel kavgayı işçi sınıfı kazanacak, sosyalizm kazanacak.

Yaşasın Büyük Ekim Sosyalist Devrimi!

Türkiye ve dünya devrimci hareketinden

Karar anı: Reform mu devrim mi?

Mücadele Birliği

İki büyük konfederasyon, iki büyük meslek örgütü, 29 demokratik kitle örgütü, 11 siyasi parti ve 5 sosyalist dergi/gazete imzalı bir açıklama yapıldı. 47 imzalı bileşen "her ekonomik kriz bir karar aşamasıdır" diyor. "Bugün verilecek kararın temel sorusu şudur" diye devam ediyor. Karar anından neyi kastediyor sol/sosyalist görüşlü 47'ler grubu? Sosyalist, sol eğilimli platform emeğin kurtuluşundan başka neyi ister ki! Hasımın (sermayenin) düzeni temellerinden sarsılıyorken... diye düşünürken...

Ama hayır! Sadece "Kriz karşısında işçiler, kamu emekçileri, işsizler, gençler, kadınlar, emekliler, köylüler, yoksullar mı korunacak; şirketler, bankalar, patronlar ve ülkeyi yönetenler mi korunacak? Krizin bedelini emeğiyle bu ülkenin değerlerini yaratan yüzde 99 mu ödeyecek, krizi yaratan yüzde 1 mi ödeyecek?"

Biz aşağıda imzası bulunan kurumlar olarak 'Krizin bedelini ödemeyeceğiz, krizde yüzde 1 değil, yüzde 99 korunsun' talebiyle ortak bir mücadeleyi örgütleyeceğimizi, bu talep etrafında buluşabilecek herkesi, emeğin savunması için omuz omuza mücadeleye çağıracağımızı ilan ederiz" deyip talepleri sıralıyorlar:

"1-Haksız hukuksuz ihraç edilen kamu emekçileri işine geri dönsün!

2-Tüm ücretler derhal artırılsın!

3-Toplu işten çıkarmalar yasaklansın!

4-Elektrik, doğalgaz, su ve ulaşım zam yapılsın!

5-Vergi adaleti sağlansın!

6-Kredi borçlarının faizleri silinsin!"

Açıklama ve sonrasında dile getirilen tüm eleştiri ve teşhir sadece AKP hükümetine, "16 yıllık icraata" yönelik! AKP'yi iktidara getiren 2001 krizi bile anılmıyor! Mevcut durumu yaratan sanki sadece AKP hükümeti, sanki bu kriz kapitalizmin ürünü değil!

Oysa ne kadar da doğru söylüyorlar "her ekonomik kriz bir karar aşamasıdır" derken. Ama bu karar aşaması emeği yokluğa, yıkıma, sefalet, her tür yozlaşmaya sürükleyen bu sistemi yıkmak için atılması gereken adımların neler olduğuna yöneliktir, yoksa bir muhalefet partisinin naif taleplerini sıralamak değil!

Emek cephesinde iki ayrı program, iki ayrı çizgi artık iyice belirginleşmiş durumda. 47'ler grubunun önerdiği program, temsil ettiği çizgi açıkça kapitalist sisteme dokunmayan, onu aşma hedefine asla sahip olmayan, uzlaşmacı-reformcu bir hareket. Güncel politik arenada

kendisini sadece AKP karşıtlığıyla sınırlayan, CHP'nin sadece bir adım ötesinde yer alan bir çizgi bu. Önerdikleri kapitalist düzenin yırtığını söküğünü onarmaktan ibaret.

Diğer tarafta Leninistlerin temsil ettiği, işçi sınıfına, emekçilere, Kürt halkına sermaye egemenliğini yıkmaktan başka kurtuluş yolu olmadığını, kurtuluş için politik iktidarın, bankaların, toprakların, fabrikaların, büyük üretim araçlarının halkın eline geçmesi gerektiğini söyleyen devrimci program; kapitalizmin tam karşısında yer alan çizgi.

Kriz var. Kriz derinleşiyor. Kriz her adımda mevcut iktidar yapısını, egemenlik sistemini temellerinden sarsıyor ve sarsmaya devam edecek. Kriz emekçileri, 47'lerin Occupy'cılardan devraldığı dille söyleyecek olursak, nüfusun %99'unu korkunç bir yıkıma sürüklerken, zenginler daha da zenginleşmeye devam ediyor. Zaten kriz denilen şeyin özü budur! Sermaye ve zenginlik hızla daha az elde birikir. İflaslar ve yıkımlar birbirini izlerken azınlık servetine servet katar.

Dolar milyarderi sıralamasında Türkiye 12. sırada (İstanbul dünya 7. oldu). Türkiye'nin en zenginlerinin serveti geçen yıla göre 18,5 milyar dolar artarak 121,4 milyar dolara yükseldi!

Şirketler (iflas etme yasaklandığı için) konkordato (borç

erteleme) ilan ediyor; sorgusuz sualsiz işten atılmalar yaygınlaşıyor; bütün sanayi bölgelerinde sürekli atölyeler, fabrikalar, depolar bir anda yanıyor...

Tarımın imha edilme süreci tamamlanmak üzere. Tarım bakanlığının sadece hibrit tohumu destekleme kararı yerli tohumların ölüm ilanı.

Sınai üretim sürekli düşüyor. TÜİK'in resmi enflasyon rakamları %24,5. Yurtdışına üretim yapan firmalar için üretim fiyatları endeksinin %70'leri bulduğu dile getiriliyor. Enflasyon ve durgunluk bir arada. Hükümetin toz pembe açıklamalarına rağmen tüm veriler (resmi veriler dahil) Türkiye ekonomisi için "en kötünün geride kalması" şöyle dursun, en kötünün daha ufukta bile belirmediğini gösteriyor.

Aktif nüfusun yarısı -ki büyük kısmını kadınlar oluşturuyor- üretim sürecinin dışında. (İstihdam %54) Katılanların da %11'i resmi işsiz. Gençlerde bu oran %20.

Sadece çalışma koşullarına itiraz ettiler diye işçiler tutuklanıyor, tam bir köle düzeni getiriliyor. Grevler yasaklanıyor, gösteri ve açıklamalar engelleniyor, her tür siyasi faaliyet baskı altına alınıyor.

Liste bu şekilde uzayıp gitmekte. Bu şartlarda emek örgütleri, sosyalist çevreler ve partiler hangi taleplerle düşerler yollara? Uzlaşmacı reformist eğilim 47'lerin talepleriyle yollara düşüyor.

Şimdi en sıradan işçi bile bu baskı ve zor aygıtı alaşağı edilmeden, iktidar emekçilerin eline geçmeden hiçbir gerçek ilerleme sağlanamayacağını görüyor, kavıyor. Her şeyden önce bu baskı aygıtı yıkılmalı, her tür siyasi özgürlüğün önü açılmalıdır. Siyasal demokrasinin kazanılması ilk ve en temel taleptir.

Tüm yaşamsal üretim araçlarına, bankalara, dış ticaret tekeline, gemicilik ve nakliye tekellerine bizzat el koymadan, üretimde işçi denetimi hayata geçmeden bu sefalet ve yıkımdan çıkış yolu yoktur! Sadece mevcut hükümetin değil, hiç bir burjuva hükümetin, devletin, iktidarın işçiler ve emekçiler yararına bir şey yapması söz konusu değil. Sermaye sınıfının iktidarı emekçilerin yoğun sömürülmesi ve baskı altında tutulması için var. Yasal-parlamentar yanlısamalara yer yok! Zor ile ayakta duran bu düzenin zor yoluyla yıkılmasından başka bir çıkış yolu yok! Siyasal özgürlükler için siyasi grevler, gösteriler başta olmak üzere her türlü mücadele yöntem ve aracını kullanarak harekete geçmek, krizden emeğin iktidarını kurmak için faydalanmak devrimci işçilerin en temel görevidir.

Ekim Devrimi ve kadınlar

soL Kültür - Mediha Göbenli

"Günümüz toplumlarında ve Türkiye'de kadına yönelik ayrımcı ve düşmanca söylem ve uygulamalar karşısında, Sovyetler Birliği'ndeki deneyim ve kazanımları hatırlamanın önemi, başka bir yaşam biçiminin mümkün olduğunu görüp anlamaktır. Bugün içinde yaşadığımız cehenneme inat, emekçi kadınlar sosyalist mücadele tarihi boyunca erkek yoldaşlarıyla omuz omuza hep en önde yer almıştır."

Hristiyan kültürünün en katı şekliyle egemen olduğu Rusya'da 1917 öncesi kadın ve erkeklerin cinsel rolleri ve alanları katı bir şekilde çizilmiştir. Rus toplumu aşırı derecede gelenekseldir. Çarlık yasaları örneğin erkeğin karısını dövmesine açıkça izin vermektedir. Kadın ve erkek arasında katı bir toplumsal hiyerarşinin egemen olduğu Rus toplumunda nüfusun %80'i kırsal kesimde yaşamaktadır. Toprak köleliğinden kurtuluş 50 seneyi geçmemiştir. Okuma yazma oranı çok düşük olan Rusya'da (Avrupa'daki en düşük orandır) büyük bir sosyal adaletsizlik söz konusudur. İşçilerin yaşam koşulları çok kötüyken, baskıcı geleneğin altında iki büklüm olmuş kadın işçilerin durumu daha da kötüdür. Kırsal kesimde ise kadın –"batratça"– sadece işgücü olarak görülmektedir; nitekim dönemsel evliliklerin yaygın olduğu bir gerçektir. Kadın "ev"e alınıp çalıştırılır, hamilelik durumunda ise kadının evden kovulması yaygın bir durumdur.

1914'te emperyalist savaşın patlak vermesiyle, kırsal kesimden yaklaşık 10 milyon erkek askere çağrılır. Böylelikle köylerdeki tarım sanayisi boş kalırken, kentlerdeki erkek nüfusundan boşalan ağır sanayiye kadınlar getirilir. Kadınların üçte biri ağır sanayide çalıştırılır. Bolşevikler parti programlarında bu kadınların ihtiyaçlarına 1914'te çözüm bulmaya başlamıştır: Talepleri arasında eşit iş için eşit ücret, ücretli annelik izni ve fabrikalarda çocuk bakımının sağlanması için yuvaların açılması yer almaktadır. Fabrikada çalışan kadınların bebeklerinin üçte ikisinin bir yaşına basmadan ölmesi ciddi bir sorundur. Bu sorunların çözümü için yüzlerce kadın devrimden önce Bolşevik Partiye üye olmuştur.

Rusya'da işçi sınıfının sorunlarıyla birlikte emekçi kadın sorunlarıyla ilgilenenler arasında Lenin, Krupskaya, Kollontay olmak üzere Bolşevikler gelmektedir. Krupskaya'nın 1900'de basılan 28 sayfalık kitapçığı, "İşçi Kadın" Rusya'da kadınlarla ilgili basılan ilk çalışmadır. Çarlık Rusya'sında işçi kadınların hayat ve iş koşullarını anlatan Krupskaya, kadınların kurtuluşu için işçi sınıfının kapitalizmi yıkmasının ön koşul olduğunu belirtir. Bolşevik kadınlardan bir diğeri –Inessa Armand– aynı sorunlara değinmiştir. Ayrıca Armand 1919'da kurulacak olan "jenotdel" (Bolşevik Parti Kadın Seksiyonu) ilk yöneticisidir.

Ekim Devrimi'nin kadınları deyince ilk akla gelen kuşkusuz Krupskaya, Inessa Armand, Aleksandra Kollontay (1872-1952) gibi isimlerdir. Emekçi kadınlar konusunda Bebel ve yakın arkadaşı Zetkin'in çalışmasından etkilenen Kollontay 1909'da "Kadın Sorununun Toplumsal Temeli" isimli kitabını

yayımlar (yayımlanan diğer siyasi kitapları "Kadın ve Komünist Devlet" ve "Yeni Moral ve İşçi Sınıfı"dır). Bu çalışmasında Kollontay burjuva kadın hareketini eleştirir. Eğitim hakkı vb. taleplerin dışına çıkamayan burjuva kadın hareketi, kapitalist düzen eleştirisi yapmamıştır. Kollontay, kadınları ev içi işlerden kurtarmak için komunal kurumların gerekli olduğunu belirtir. Nitekim Kollontay, mutfağın evlilikten ayrılmasının bir kadının yaşamındaki önemini, kilisenin devletten ayrılmasıyla eş olduğuyla açıklamıştır. Kollontay 1917'de ilk ve tek kadın olarak Merkez Komitesinde yer alıyordu. Sovyetlerin ilk sağlık komiseri olan Kollontay, 1918'de aile yasalarının hazırlanmasında etkin bir rol oynamıştı. Kollontay aynı zamanda dünyanın ilk kadın elçisi olarak 1922 yılında tarihe geçmiştir.

Kollontay'ın pek bilinmeyen bir yanı ise öykücülüğüdür. Farklı kuşaktan ve farklı toplumsal konumdan kadınların bakışıyla anlatılan "Sevgi Yolları" [1] üç öyküden oluşur: "Vassilissa Malygina", "Kızkardeşler" ve "Üç Kuşakta Aşk." Gorkiy devrime giden süreci anlatırken, Kollontay devrimin gerçekleşmesinin ardından yeni toplumun ve yeni insanın oluşumundaki sürece ışık tutar. Öykünün ana karakterleri Bolşevik/komünist kadınların, "yeni bir toplumsal düzenin moral anlayışı nasıl olmalıdır?" sorusunu sormasına yol açar. Bundan da anlaşılacağı gibi öykülerin ana teması kadının çalışma hayatı ve özel alanda toplumsal konumuyla ilgilidir.

Hiç şüphe yok ki, Ekim Devrimi'ne giden süreçte kadınların çok büyük bir payı vardı [2]. Ancak kadınların ortak gücünü bir araya getiren ve kadınları sosyalist mücadeleye kazandıran Bolşevik Partinin varlığı da kadınlar için yine hiç şüphesiz büyük bir olanaktı. 1913'ten başlayarak Bolşeviklerin günlük yayın organı Pravda, "Emek ve İşçi Kadının Yaşamı" başlığıyla bir ek yayımlamıştır. Daha sonra kadınlardan gelen yoğun ilgi nedeniyle Bolşevik Parti, kadınlara yönelik ayrı bir yayın organı çıkarmaya başlamıştır. 8 Mart 1914'te, 12.000 adet olarak çıkmaya başlayan Rabotnitsa (İşçi Kadınlar) kadınlara yönelik ilk Marksist gazete olarak tarihe geçmiştir. Yayın kurulunda Krupskaya, Armand, Ulyanovna (Lenin'in kız kardeşi) gibi önde gelen Bolşevik kadınlar yer alır. Rabotnitsa'nın hedefi, kadınların sosyalist mücadeleye kazandırılmasıydı. Nitekim savaşa karşı Petrograd'da miting ve yürüyüşlere çağrıda bulunan Rabotnitsa Rus emekçi kadınlarını mobilize etmeyi başarmıştır.

1914'ten sonra kadınlar barış ve ekmeğin için sokaklara dökülüp savaşın yol açtığı yüksek fiyatları, düşük ücretleri, ekmeğin ve un kıtlığını protesto ederler. Ekonomik krizler, sosyal adaletsizlik ve savaş ilk olarak kadınların Rusya'da devrim için harekete geçmelerini sağlamıştır. Bu süreci en iyi şekilde gözler önüne seren edebî kaynak Maksim Gorkiy'nin "Ana" romanıdır. Gorkiy devrim öncesi yazdığı "Ana" romanında Rusya'da kadının devrim öncesi konumunu Pelegaya karakteri üzerinden anlatırken gerçek olaylardan yola çıkar. Milyonlarca işçi, yoksulluklarını ve can sıkıntısını, içki âlemleriyle, vahşet patlamalarıyla ve dalaşmalarla bastırmaya çalışır. Yoksullar, kadınlı erkekli amaçsız ve anlamsız bir yaşam sürdürürler. Kaldı ki bu hayatı bir "yazgı" olarak da algıladılar. Bu anlayış

onları edilgen kıldığı gibi, her şeyi olduğu gibi kabul etmeye iter. Romanın başında da insanlar bilinçsizlik, bezginlik ve aldırmaçlık içinde yaşar. Yaşamları bir bataklığa, büyük çoğunluk okuma yazma bilmez. Ancak zamanla dilsizlerin nasıl dillerini bulduklarını, körlerin nasıl gözlerini açmaya başladıklarını, bilinçlendiklerini görürüz. Örneğin ana karakter, devrimci oğlu Pavel'in izinde bilinçlendikten sonra kaybettiği belleğine geri kavuşur.

"Gerçeklerinizi ben de anlıyorum. Zenginler var oldukça halk hiçbir şeye sahip olamaz, ne adalete, ne mutluluğa, hiçbir şeye! Bakın, sizin aranızda yaşıyorum, bazen geceleri, geçmişimi, ayaklar altında çiğnenen güçlerimi, ezilen genç yüreğimi hatırlıyorum da kendime acıyorum! Ama, yine de hayatım giderek güzelleşiyor, kendimi buldum artık..." (Gorkiy, Ana, s. 129).

Gorkiy, devrime giden yolu bu cümlelerle ifade eder. Nitekim Rus kadınları kaderlerine boyun eğmekten vazgeçmiştir; umutsuzluğun yerini bilinçlilik almıştır. Ve devrimci eylemler artmaya başlar, ancak körü körüne bir başkaldırı değildir bu. Nitekim Gorkiy, Rus halkının yoksulluğunun sorumlusu olarak kapitalizmi görür, ancak yazar kör bir başkaldırışı idealize etmez: Okuru bütün ideolojik ve ekonomik etmenlerle karşı karşıya getirdikten sonra, işçi sınıfının öncülerinin verdiği savaşı ayrıntısıyla anlatır.

Kasım 1917'de Bolşevik Parti burjuvazi ve toprak ağalarının iktidarını devirip devrimi gerçekleştirir. İşçi ve köylü Sovyetlerin hükümetinin yaptığı ilk iş Barış Kararnamesi'ni ilan etmek olur. Devrim bu doğrultuda emperyalist I. Dünya Savaşı'nın sona ermesini sağlamıştır. Ekim Devrimi'nin kazanımlarından ilki kuşkusuz savaşın sona erdirilmesiyle beraber yüz milyonlarca kadın ve erkeğin savaştan dolayı çektiği felaketlere ve acılara son vermek oldu. Kadınlar, en doğal gereksinimleri olan barış ve ekmeğe kavuştular.

Devrimden hemen sonra çıkarılan ikinci kararname Toprak Kararnamesi olur. Büyük toprak mülkiyetinin ortadan kaldırılması anlamına gelen bu kararnameyle köylüler ve özellikle köylü kadınlar toprağı serbestçe kullanabildiler. Sömürüden ve yoksulluktan kurtarıldılar.

Bolşevik devrimin önderi Lenin, kadınların kapitalist sistemdeki yaşamlarını kölelik olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda üretim araçlarının toplumsallaştırılması ve sosyalizmin kurulması hiç şüphesiz en çok

kadınlara kazanımlar sağlamıştır. Kadının kurtuluşu için bir ön koşul oluşturan "bütün kadın cinsinin yeniden toplumsal üretime dönmesi" (Engels) gerçekleştirilmiştir. 1979 senesine ait bir istatistik Sovyetler Birliği'nde çalışan kadınların oranını %88,4 olarak vermektedir. Bu oran Avrupa ülkelerinde %15 civarında seyretmektedir. Kadınların çalışma hayatındaki istihdamı hiçbir Avrupa ülkesinde Sovyetler Birliği'nde olduğu kadar gelişmiş değildi. Elbette bunun için kadınlara devlet tarafından bütün kolaylıklar sağlanmaktaydı: parasız çocuk yuvaları, yemekhaneler, çamaşırhaneler gibi komunal kurumlar bu önlemlerden bazılarıdır.

Devrimden sonra eski yasalar kaldırılıp, 1918'de çıkarılan Medeni Kanun'la kadınlar iş, eğitim, evlilik, kürtaj gibi alanlarda daha önce hiçbir kapitalist ülkede görülmemiş haklara sahip olurlar. 1926'da çıkarılan yasayla resmî nikâhlı ve nikâhsız birliktelikler yasal olarak eşitlenir. Lenin'in ön ayak olduğu bu uygulamalardan en önemlisi ailede erkek egemenliğine son verip, kadınların ekonomik, toplumsal ve cinsel alanlarda sınırsız ve koşulsuz karar yetkisine ulaşmasını sağlamaktı. Yasal uygulamalar kadınlara vatandaşlık ve soyadı çerçevesindeki haklarına kadar tam ve sınırsız bir eşitlik öngörür. Elbette Lenin cinsel eşitliğin sırf yasalarla gerçekleşmeyeceğinin bilincinde olup, kadınların ekonomik bağımsızlıklarına kavuşabilmeleri için devlet tarafından gerçekleştirilebilecek her türlü kolaylığın hayata geçirilmesini sağlar: Çocuk yuvaları açılır, ev işleri ve eğitim kolektif hale getirilir. Gebe kadınlara gebelik izni, doğumdan sonra hiçbir güçlük karşılansızdan işlerine dönmeleri gibi uygulamalarla her tür kolaylık sağlanır. Aile içinde kadın ve erkek eşit konuma sahiptir, soyadı konusunda kadına hiçbir baskı yapılmaz. Kürtajın yasallaştığı ilk ülke Sovyetler Birliği olur.

Kadınların elde ettikleri ekonomik ve sosyal hakları pratikte uygulamaya geçirmek üzere 1919'da Merkez Komitesine bağlı olarak kurulan ve kadınlardan oluşan "jenotdel" kadınlara danışmanlık yapmaya başlar. Çoğunlukla köylü ve işçi kökenli kadınlardan oluşan "jenotdel" aracılığıyla açılan okullarda on milyona yakın kadın eğitim görmüştür. Özellikle Orta Asya cumhuriyetlerindeki kadınların yaşam koşullarını değiştirmek için "jenotdel" önemli çalışmalar yürütür.

Ayrıca işçilerin yaşamlarını sanatsal anlamda da zenginleştirmek için fabrikalarda tiyatro oyunları, şiir okuma geceleri ve konserler düzenleyen Eğitim

Komisyonları kurulur. İşçiler akın akın –daha önce ayrıcalıklı sınıfın gittiği– tiyatro salonlarını doldurmaya başlar.

1920'ler ve 1930'larda işçi kadınlara regl dönemlerinde genelde birkaç gün ücretli izin verilir. Çocuk emziren kadınlar için her üç buçuk saatte bir en azından otuz dakika ücretli emzirme molası uygulanır. Bütün bu uygulamalarla Sovyetler Birliği, dünya çapında işçi kadının korunması konusunda biriciktir [3]. Bu gelişmeler karşısında işçi kadınlar, Pravda'ya gönderdikleri mektuplarda "Ekim Devrimi'nden sonra ancak biz işçi kadınlar güneşi gördük," diye yazmıştır.

Bu yazının amacı, Sovyetler Birliği'ndeki deneyimleri aktarıp, kadınların toplumsal mücadeleye kazandırılmalarının ne kadar önemli olduğunu gösterip hatırlamaktır. Günümüz toplumlarında ve Türkiye'de kadına yönelik ayrımcı ve düşmanca söylem ve uygulamalar karşısında, Sovyetler Birliği'ndeki deneyim ve kazanımları hatırlamanın önemi, başka bir yaşam biçiminin mümkün olduğunu görüp anlamaktır. Bugün içinde yaşadığımız cehenneme inat, emekçi kadınlar sosyalist mücadele tarihi boyunca erkek yoldaşlarıyla omuz omuza hep en önde yer almıştır. Kadınlar, grev ve direnişlerde, emeğine ve geleceğine sahip çıkması gereken her yerde, bugün mücadeleye daha da sıkı sarılmak zorundalar. Tarih boyunca kan dökerek elde ettiğimiz pek çok hakkımız (8 saatlik iş günü, süt parası, sigorta, kreş, doğum izni...) elimizden teker teker alınıyor. "Kadının yeri evidir" zihniyeti bizlere dayatılırken mücadele etmeyip de ne yapacağız? Biz kadınlar insanca bir yaşam için, ücretsiz ve bütünlüklü bir sağlık hizmeti alabileceğimiz, erkeklerle eşit şartlarda ekonomik faaliyetlerde bulunabileceğimiz, dilediğimizce eğitim alabileceğimiz bir dünyayı kurmak zorundayız.

[1] *Aleksandra Kollontay, Sevgi Yolları, Almanca'dan çev. Gülay Türkyılmaz, Alan Yayıncılık, İstanbul 1987. (Kitabın Almanca çevirisi 1925'te yazarın kendisi tarafından gözden geçirilmiştir).*

[2] *Devrimden hemen sonra Pravda'nın kadınları şu sözlerle selamlaması, devrim sürecinde kadınların işlevini ve devrime katkılarını kanıtlar niteliktedir: "Kadınlara selam! Enternasyonal'e selam! Kadınlar Günü'nde Petrograd sokaklarına ilk çıkan kadınları... Kadınlara selam!" (aktaran, Chanie Rosenberg, Kadınlar ve Perestrojka, Çev. Osman Akınhay, Pencere Yay., 1990, s. 95).*

[3] *Melanie Ilic, Women Workers in the Soviet Interwar Economy: From 'Protection' to 'Equality', St. Martin's Press, New York 1999.*

Toplumsal devrimin kızıl bayrağı

Umur Çakır - Mücadele Birliği

Yıka yıka ilerleyen ekonomik kriz, bir kez daha politik krizi, tepedeki doruk bunalımını keskinleştiriyor. Önceki doruk bunalımından farklı olarak bu kez tekeli sermayenin partileriyle sınırlı değil; bütün hayatı çıkarlarıyla sermaye sınıfının bütün iri kesimleri, yağlı kemiği kim sıyracak kavgasına yaralı kurtlar misali dalıyorlar. Doruk bunalımının yoğunlaşmış yayılmış bu yeni aşaması, farklı çıkar gruplarının birbirlerinin ipliğini pazara çıkarmak ve bu sayede emekçi sınıfların en geri bilinçli bölüklerinde bile ciddi bir hoşnutsuzluk yaratmak potansiyeli taşıyor.

Evlere şenlik "enflasyonla mücadele programı"nın estirdiği kahkaha fırtınası esnasında, dinci faşizm İşbankası'na el koymak üzere yasa hazırlığına giriştiğini açıklıyordu. Bunun CHP'ye yönelik bir adımdan ibaret olduğu sanılmasın, tüm bankalara yönelen açık bir tehdit sözkonusu. Bir süre önce TÜSİAD ve bankacılar kafa kafaya verdiler ve şöyle bir karar aldılar: Yalnızca 100 milyon dolar ve üstünde kredi borcu olanlar "yüzdürülecek", geriye kalanlar boğulup gitsin diye kafalarına basılacak. Karar, en tepedeki bir avuç işbirlikçi tekeli dışında kalanların iflası demek. Ve fırtına koptu: Ankara Sanayi Odası Başkanı: "Bankalara verilecek teminatımız kalmadı, finansmana erişemiyoruz" derken, İstanbul Sanayi Odası: "Sırat köprüsünden geçiyoruz, bankalar süreci hiç anlamamış görünüyor" şikayetinde bulunuyordu. Pek çok sektörden patronlar "Mart ayını görebilen ayakta kalır" nakaratını yineliyorlar, bir cenaze marşının nakaratına benziyor.

Hükümet de Mart ayını görmek ve ayakta kalmak niyetinde ve çabasında. Yerel seçimlere güçlü girebilmek ve kendi rant tabanını bir arada tutabilmek için, bankaların sadece belli bir limit üstündeki kredi borçlarını değil, "bireysel krediler hariç, hiç sözü edilmiyor", tüm ticari kredi borçlarının ertelenmesinde diretiyor. Ardı ardına çıkarılan kararname ve genelgeler, kendisi için oy deposu haline gelen, organize sanayi siteleriyle kaplı şehirlerin sermaye sınıfının su üzerinde kalmasına yönelik. Kısaca dinci-faşizm bankalara, "küçük büyük fark etmez, önce bana yandaş grupları kurtar" diyor, bankalar ise hükümete, "o zaman ticari alacaklarımı senden tahsil edeceğim" karşılığı veriyor. Kavganın hangi boyutlara varacağına dair ipucunu, ABD'li kuruluş Moody's'den öğreniyoruz: "Hükümetin, mevduat sahiplerinin kendi döviz mevduatlarına erişmelerini sınırlama riski, hükümetin kendi borçları nedeniyle temerrüde düşmesi riskinden daha yüksek." Daha açık bir ifadeyle söylenen şu: Dinci faşizm, kendi iflasını boynu bükük beklemektense, bankalardaki mevduat hesaplarına el koyacaktır... İşbankası'nı hedef alan girişim, bunun ilk önemli adımı.

Sermayeler arası hayati çıkarlara odaklanan bu kavga, tepedeki doruk bunalımına keskin hatlar kazandırıyor. Ayağı yanık enik misali tüm dünyada para arayan ve eli boş dönen dinci faşizm, banka kasalarına huruç ettiğinde, eline ne geçeceğini sanıyor? Orada, alacak pusulasını %30 aşan borç

pusulalarıyla karşılaşacak. Bankalar, hükümetin dayatmalarına karşı dursa bile, iflas eden şirketlerin yarattığı çığır altında kalmaktan kurtulamazlar. Kavgayı giderek çığırından çıkaracak olan, işte tam da bu çözümsüzlüktür. Acı son yaklaştıkça panik artıyor, tehdit için sallanan satırlar boyunları biçmeye başlıyor. Belirtmek gerekir ki, bu kavga, ne kadar hayati çıkarlara odaklanıyor olsa da, devrim karşısında sermaye dünyasının birleşmesine engel olmaz ve olmuyor. Ancak böylesi birlik, içinde çok daha derin çatlaklar taşıdığı için, şimdi, eskisinden daha dayanıksızdır.

Tekeli sermaye yaşamsal çıkarları için birbirinin gözünü oyarken, proletaryanın önüne bir devrim için önemli fırsat kapıları açılıyor. Ancak, işçi sınıfı adına hareket edenler –en başta DİSK ve onun çizgisine destek veren tüm oportünizm- proletaryayı sendikalizme, kendi sınıf mevzilerini savunmaya mahkum eden "Faturayı Ödemeyeceğiz!" şiarı peşine düştüler. Oysa toplumsal devrim, işçi sınıfını sadece ekonomik korumaya alan sendikalist çizgiyle kazanılmaz. Proletarya, ancak, ezilenlerin ve tüm emekçi kesimlerin ekonomik, siyasi sorunlarına köklü ve acil çözümler vadeden bir programla devrim hedefine ulaşabilir.

Öte yandan, "faturayı ödemeyeceğiz" şiarı, işçi sınıfının, böylesine yıkıcı bir krizden kayıpsız çıkarmayı garantilemiyor. DİSK ve çevresindekiler, "işten atılmalar yasaklansın, ücretler düşürülmesin" diyor. Yıkıcı bir krizde böyle istekler, küçük burjuvalara özgü ham hayallerdir. Kriz anlarında emek ve sermaye arasındaki çelişki, birinin diğerine yaşam hakkı tanımayacağı ölçüde keskinleşir. Kapitalist krizlerin kaçınılmaz sonucu, toplu iflaslar, kitlesel işten çıkarmalar, geriye kalanların sefalet ücreti ve kölece sömürüye mahkum edilmesidir. Bu nedenle, ekonomik yıkım dönemlerinde bu türden sonuçsuz pazarlıklar ile oyalanamaz. Oyalamaya kalkanlar, eğer kendilerine sosyalist diyorlarsa sosyalizme ihanet ediyor, devrimci proletaryayı satıyorlar demektir. Söylediklerimizden, kriz anlarında işçi sınıfı ekonomik çıkarlarını hiçbir şekilde koruyamaz anlamı çıkmasın. Tersine, eğer proletarya kriz esnasında devrimci eylemler sonucu, sermaye egemenliğini yeterince sarsacak olursa, burjuvazi, iktidarı kaybetmemek adına, ekonomik tavizler verebilir. Ancak bunun yolu sendikalizmden değil, proletaryanın iktidarı zor yoluyla fethetmeyi amaçlayan hareketinden

geçer.

Kriz proletaryaya, tüm emekçi nüfusu kendi öncülüğü altında birleştirme fırsatı sağlıyor. Doruk bunalımı, ya doğrudan banka hesaplarına el koymakla sonuçlanacak ya da en tepedeki bir avuç tekelin dışında kalan tüm küçük ve orta mülk sahiplerinin dört dörtlük yıkımına yol açacaktır. Küçük mülk sahiplerinin radikal biçimde sola doğru yalpaladığı bir dönem aranırsa eğer, işte o dönem, böylesi derin ve yıkıcı kriz dönemleridir. Proletarya eğer bu küçük mülk sahiplerinin karşısına sendikal çıkarlara hapsolmuş dar sınıf programıyla çıkarsa, kalabalık küçük burjuva kitleleri dinci-faşizmin demagojisine terk etmiş olur. Komintern, faşizmin bu demagog özelliklerine dikkat çekmişti. Bu değerli komintern derslerini, tam hatırlanması gereken günde unutmak, II. Enternasyonal'in batık oportünizminin izinden yürüyenlere özgü bir zavallılıktır.

Küçük üretici köylülüğün çığılığı, ulusal ajitasyona eski refleksi göstermeyen ama sınıfsal çağrılara duyarlı hale gelen Kürt halkının birleşmiş öfkesi, kış ortasında açlık ve salgın tehditlerine maruz kalacak kentlerin en yoksul tabakaları; başeğmeyen kadınlar, gelecekte umudunu kesip eğitimlerinden vazgeçen gençlik; toplumsal devrimin herkeşçe kolay kavranabilecek kalınlıktaki programını kitlelere sunan proleter öncünün, "Bütün İktidar Emeğin Olacak" şiarı altında birleşebilir. Bu denli öfkeli bir kalabalığı, ancak bu şiar bir araya getirme gücüne sahiptir.

Kriz, üzerinde "Bütün İktidar Emeğin Olacak" yazan kızıl bayrağın altında proletaryayı ve diğer emekçi kesimleri toplanmaya zorluyor, toplumsal bir devrimin kapılarını sonuna dek açıyor. O kapıdan, yalnızca iktidarı zor yoluyla fethetme iddia ve cüretine sahip olanlar geçebilir, meseleyi fatura ödememekle sınırlayanlar değil.

Şimdi bu cüret, proletaryanın öncüsüyle sınırlı değil. Dinci-faşizme karşı duyulan ölümcül öfke, son derece kutuplaşmış bir toplum arenasında, bu cüreti göstermeye hazır ve eğilimli olanların sayısını milyonlar katına taşıyor.

Devrimci milyonlar, birikmiş öfkelerine akacak bir kanal arıyorlar, o kanalı "faturayı ödemeyeceğiz" şiarının zavallı iddiasında değil, "Bütün İktidar Emeğin Olacak" şiarında bulacak, girişecekleri geri dönüşürüz mücadelede, zaferin güvencesini, bu şiarın özetlediği toplumsal devrim programında bulacaklardır.

Karşıdan Bakış

Ahmet
KANBAL

Cemal Kaşıkçı cinayeti ile birlikte duyarlılık abidesi kesilen Savcılarımız, Bakanlarımız ve hatta Cumhurbaşkanımız hatta hatta medyamız. Onlar ne yapıyor? Her zamanki gibi üç maymunu oynayıp, vahşice katledilen Gazeteci Kadri Bağdu'ya ve hazırlanan infaz listelerine karşı ikiyezül politikaları ile "yargımız hiçbir dönem olmadığı kadar bağımsız, medyamız tarafsız" oyununu oynamayı sürdürüyorlar.

Azadiya Welat Gazeteci çalışanı Kadri Bağdu'nun 14 Ekim 2014'te bir suikast ile öldürülmesinin ardından gazeteci arkadaşları ve avukatının faili olarak tespit ettiği isimlerden biri olan Servet Koç'un itiraf görüntüleri önceki gün Mezopotamya Ajansı'nda yayımlandı. Her zaman olduğu gibi bir kesim medya grubu dışında diğer tüm gazetelerin at gözlüğü taktığı itiraf karşısında Cumhuriyet Savcıları da henüz harekete geçmedi. Halbuki; Suudi Arabistan'ın Başkonsolosluğunda öldürülen Washington Post yazarı Cemal Kaşıkçı ile birlikte gazeteci cinayetleri ve basın özgürlüğüne ne de duyarlı bir iktidar ve yargımız olduğu tüm ana akım medyanın dilindeydi de...

Aradan 4 yıl geçmiş olsa da aylardan yine Ekim. Cemal Kaşıkçı girdiği Suudi konsolosluğundan bir daha çıkmadı. Yapılan son açıklama vahşetin gözler önüne serilmesi gibi: "Kaşıkçı'nın cesedi öldürüldükten sonra yok edilmek üzere parçalara ayrıldı." Herkes vahşeti konuşurken, bir başka vahşet senaryosu olarak Kadri Bağdu'nun IŞİD'li failerinden Servet Koç'un itirafları ortaya çıktı. O da benzer bir vahşetin farklı bir versiyonunu anlatıyordu: "İnfaz listesi hazırlamıştık. O

İki gazeteci Kadri Bağdu ve Cemal Kaşıkçı cinayetleri ve ikiyezülülük

gece bir katliam planlıyorduk. En az 50 kişi vardı infaz listesinde."

Aynen bunları söylüyordu Servet Koç ve bir bir sıralıyordu diğer failerin isimlerini ve işledikleri cinayetleri. Kimler mi vardı failer listesinde?

Kadri Bağdu'nun gazeteci arkadaşları olarak bizlerin 2015'te açıkladığı isimler yani Talip Güler, Ercan Güler, Cumali Güler, Coşkun Yalçın, Murat Bulanık, Barış Tekçe, Taner Güler. Başkaca Yusuf Güldiren ve Ahmet Albay'ı da öldürdüklerini itiraf ediyordu Servet Koç. Peki, ne oldu bu isimlere? Bu isimlerden Taner Güler Suriye'ye geçmeye çalıştığı sırada yakalandı ve tutuklandı. Ardından ise, Kadri Bağdu cinayeti ile hiç ilişkilendirilmeden serbest bırakıldı. Ercan Güler için devlet "Suriye'ye kaçtı" dedi ama Türkiye'de olduğu ortaya çıktı. Servet Koç ve Talip Güler ait olduğu örgüte yani IŞİD'e koştular halen oradalar ya da öldüler.

Devletin yetkili kurumları ise, tüm bu süreçleri izlemekle yetindiler. Yol verdiler, yol gösterdiler. Bunu kendi yanımızdan söylemiyoruz. Bunu bizzat devletin kendi belgeleri söylüyor. 27 Temmuz'da yapılan ve Ercan Güler'in yakalandığı o operasyonun detaylarında Ercan Güler ve diğerlerinin 30 Eylül 2014'ten bu yana teknik ve fiziki takipte oldukları ve adım adım izlendikleri söyleniyordu. Yani 3 cinayetin (Yusuf Güldiren, Ahmet Albay ve Kadri Bağdu) işlenmeye başlamasından bir hafta kadar önce.

Servet Koç, devam ediyor: "Bir infaz listesi hazırlamıştık. Fevzipaşa Mahallesi'nde bekliyorduk. Şakirpaşa'dan gelecek olanları tarayacaktık" diye. İnfaz

listesinde Radyo Dünya'dan da isimlerin olduğunu söylüyor. İsim veriyor: "Emir'imiz Murat Bulanık'tı. Emri o verdi" diyor.

O gün o infaz listesinde başka kimlerin olduğu henüz netleşmedi. Ama görünen o ki; o gün Radyo Dünya'ya yapılan ihbarlarla gazeteciler bölgeye çekilmeye ve infaz edilmeye çalışıldı. Ancak başarılı olmadılar. Ama Kadri Bağdu'yu katlettiler. Ve bunu açık bir şekilde kendileri bugün itiraf ediyorlar. Kadri Bağdu cinayetinde kamuoyu duyarlılık göstermemiş olsaydı listede ismi olanları başka cinayetlerle öğrenebilecektik. Neyse ki; bu hiç olmadı.

Servet Koç'un itirafları ile birlikte her şey gün yüzüne çıktı, şüphelerin hepsini somutlaştıran itiraflarda bulundu. Tam dört yıldır bir araya getirmeye çalıştığımız yazbozun eksik parçasının yerine konmasında önemli bir yer teşkil eden itirafları ile aslında başından beri; Kadri'den sonra hedefte başkaları var mıydı, yok muydu? Soruları da cevaplanmış oldu.

Peki; Cemal Kaşıkçı cinayeti ile birlikte duyarlılık abidesi kesilen Savcılarımız, Bakanlarımız ve hatta Cumhurbaşkanımız hatta hatta medyamız. Onlar ne yapıyor? Her zamanki gibi üç maymunu oynayıp, vahşice katledilen Gazeteci Kadri Bağdu'ya ve hazırlanan infaz listelerine karşı ikiyezül politikaları ile "yargımız hiçbir dönem olmadığı kadar bağımsız, medyamız tarafsız" oyununu oynamayı sürdürüyorlar.

Kadri Bağdu cinayeti ortaya çıkan tüm delilleri ve ortaya çıktığı dönemi ile bu ikiyezülülüğün bir kez daha teşhididir...

Tarihin Belleği

Yeni
Yaşam

Doğru yaşamın adı: Rıza Kuas

"Ben bir köylü çocuğuyum. Çok küçük yaştan beri bir sanayi işçisiyim. Bir işçi, bir emekçi, kısaca bir sınıfın insanı olduğumu anladığım günden beri -bunu ufak yaşta çok ezildiğim için çabuk anladım- yoksul halkımın, sınıfımın emrinde ve hizmetinde oldum; mücadelesinde yer tuttum, görevler üstlendim. Halkımın sevinci sevincim, üzüntüsü üzüntüm oldu."

En son, böbrek ameliyatı için yurtdışına giderken yayınladığı mektubunda böyle diyordu Rıza Kuas. "Yaşasın devrimci mücadelemiz. Yaşasın yarının mutlu sosyalist Türkiye'si" diye bitirdiği mektubu şöyle imzalamıştı: Lastik İş Genel Başkanı, İstanbul İşçi Milletvekili Rıza Kuas.

Sendikal alanda uzun bir süreyi yozlaşmadan geçirerek yaşama bir sosyalist olarak veda eden işçi önderlerinden Rıza Kuas'ı, 29 Ekim 1981'de yitirdik.

Fabrikadan sendikaya
1926'da Sakarya-Hendek'te Abhaz bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Kuas, sınıf mücadelesine en alttan başladı. Erken yaşlarda lastik fabrikalarında işçi olarak çalışmaya başladı. 1949'da Derby fabrikasında işyeri temsilcisiydi; 1952'de Lastik-İş Kazlıçeşme Şube Başkanı oldu; 1954'te ise Genel Başkanlığa seçildi.

Bu süreçte iki tarihsel dönemecin içinde yer aldı. Birincisi, Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) kuruculuğuydu. TİP Genel Sekreterliği görevini üstlendi ve 1965'te Ankara milletvekili seçildi. Daha sonra, 1969 seçimlerinde de İstanbul Milletvekili olarak

parlamentoya girdi.

İkinci dönemeç ise, Türk-İş yönetimine muhalefet ve DİSK'e giden yoldu. 1966'da Lastik-İş başta olmak üzere, Türk-İş'i eleştiren Basın-İş, Maden-İş sendikalarıyla Gıda-İş, bir araya gelerek Sendikalararası Dayanışma Anlaşması'nı (SADA) yarattılar. Daha sonra, 12 Şubat 1967'de DİSK doğdu. Rıza Kuas, her iki süreçte de öncü roldeydi.

İşgal günleri

1960'lı yılların sonundaki en önemli işçi eylemlerinden olan Derby Fabrikası işgali ise yöntemi bakımından bir ilk olduğu gibi, örgütleniş bakımından ders olabilecek bir eylemdi ve yine işin içinde Rıza Kuas vardı. Kuas'ın daha önce çalıştığı fabrikada Lastik-İş, aslında 1950'lerden beri örgütlüydü. Ancak, Türk-İş'ten ayrılıp DİSK kurucularından biri olunca ayak oyunları başladı. Önce Derby'de Kauçuk-İş adıyla sarı bir sendika kuruldu. Sahte üye fişleri, işçilerin imzalarının taklit edilmesi, baskılar derken Kauçuk-İş, fabrikada çoğunluğu sağladığını ilan etti. Yargıtay da bunu onayladı. Patronlar mutluydu ama unuttukları bir şey vardı: Derby işçisi!

4 Temmuz 1968 sabahı, Derby patronu fabrikanın önüne geldiğinde, şaşkınlıktan küçük dilini yutacaktı. Fabrika işgal edilmişti! Günlerdir aralarında komiteler oluşturarak ev ev dolaşan işçiler, gece vardiyasından başlayarak yönetimi kapı dışarı edip fabrikaya el koymuşlardı. Sabah görev dağılımı yapıldı. Fabrikanın kapıları kaynaklandı, nöbetçiler belirlendi. İşçiler duruma hâkimdi. Bir dizi sosyal ekonomik talepleri

de vardı ama en önemlisi, Kauçuk-İş'in defolup gitmesiydi. Patron gazeteleri eyleme saldırdı, birçok fabrikadan emekçiler ve üniversitelerden devrimci gençler destek ziyaretlerine geliyor, fabrikada tiyatrolar, konserler düzenleniyordu. Direniş halka mal olmuştu artık.

Daha sonra saldırılar, gözaltılar geldi ama eylem bitmedi. Sonunda patron, yetkili sendikaların belirlenmesi için yasalarda bile olmadığı halde referandum yapılmasını kabul etti. 8 Temmuz günü yapılan oylamada, 950 işçiden 920'si Lastik-İş'i seçti. Protokoller imzalandı, 10 Temmuz'da işgal sona erdi. Bu arada, Rıza Kuas'ın fabrikalarda üst araması yapılarak işçiyi "hırsız" gibi gösterme uygulamalarına karşı başlattığı "Üstünü Aratma Arkadaş" kampanyası da tüm ülkede geniş yankı buluyordu.

Bütün bu süreçlerde sağlığı bozulan Kuas, ilk kez 1971'de bir toplantıdan hastaneye kaldırıldı. Ağır böbrek rahatsızlığı vardı. Yine de 1977'deki işçilerin ısrarıyla genel başkan seçildi ama artık durumu kötüydü ve bir süre sonra görevi bıraktı. Bir daha da sağlığına kavuşamadı. Son Genel Kurul'da zorlukla yaptığı konuşmada, "Canım sizlere feda olsun, lütfen beni bağışlayın. Sendikanızı daha yüceltin, ona yeni can ve kan katın, ama beni unutmayın, ilginiz yaşamımın tek ilacıdır" demişti.

Coğrafyamızda örneği pek sık görülmeyen bu dürüst ve mücadeleci sendikacıdan geriye, örnek alınması gereken bir kişilik kaldı. Yeni kuşaklar, şimdi onun anısını şantiyelerde yaşıyor.

Alâmetler Suresi

*Yedi kat yerin altından ugultular geliyor.
Çok alâmetler belirdi, vakit tamamdır.
Haram sevaboldu, sevap haramdır.
Ak kurt, kara tahtayı daha bir yol kemir,
çekin ki körükleri
ateşe girdi demir.*

*Çok alâmetler belirdi, vakit tamamdır.
Duyuldu kim ölüm satılıp kâr edile,
kendi kendilerin reddü inkâr edile
ve duyuldu kabuğuna tık ettiği civcivin.
Duyuldu uykusundan uyandığı
zincirinden başka kaybedecek şeyi
olmayan devin.*

*Yedi kat yerin altından uğultular geliyor.
Medet yoktur, bakma geri*

*Kantarma zaptileyemez oldu beygiri.
Çıkmış üzengiden, ayağı yok mu?
Kan sızar, şâk olmuş, dudağı yok mu?
Gider, böyle gider, dahi gider
bu âteş yolların duragi yok mu?
Bu yol orda biten yoldur.
"Türabolmak ne müşküldür..."*

Çekin ki körükleri

ocaga girdi demir.

*Bir ateş külçesi düştü buzların ortasına.
Alâmetler belirdi, kiyamet alâmetleridir.
Haberdır, erişmekte kaynayan su galeyan
noktasına.*

Nazım Hikmet

Zor zamanlar

Bircan Değirmenci

Özcan Alper animasyon türündeki kısa filmi "Yıkıntılar Arasında"yı Bask'lı şair Sarrionandia'nın "Zor Zamanlar" adlı şiirinden yola çıkarak tasarlamış. Alper, Sur ve Cizre'de yaşanan yıkımı genç bir şairin gözünden anlatıyor.

Omuzları düşmüş genç adam bıkkın, öfkeli ve yılgın bir ifadeyle viran olmuş sokağın başında duruyor. Bir yandan sokağa bakarken göz ucuyla devleti temsil eden kolluk gücünü izliyor. Can havliyle, son bir umutla sesleniyor.

-Bu sokaktan içeri girmem lazım.

-Bu bölgeye giriş yapmak yasak, geri dön!

-Aşağıda evim var, bir yıldan beri giremedim. Kardeşimin evinde kalıyoruz çocuklarla, evden hiç birşey alamadık. Bırakın gireyim.

-Peki tamam ama ben de seninle geleceğim. Çabuk gör işini.

Yıkıntıların arasında yürürler epeyce. Olmayan sokakta kaybolan adam şaşkıncıdır.

-Ee evin nerede?

-Bulamadım..

Sur'daki çatışma dönemini fotoğraflayan Eren Karakuş'un tanık olduğu bu diyalog zor zamanlardan. Zor zamanlardı. Cizre'de Nusaybin'de Sur'da geçen zor zamanlar. Tıpkı Şair Joseba Sarrionandia'nın dediği gibi zor zamanlar...

"Bazen uyanırsınız ama tam emin değilizdir: ne daha iyidir, güzel nedir, doğru nedir: Şunu da eklemeliyiz, görünen o ki, her şey hakkında sanırım bir şeyler söylendi.

Görünen o ki, yaşamak avarelik etme işidir,

yanlış bir gökyüzüne
uçma niyetiyle
pencerenin camına ısrarla vuran
kuş gibi inanırım buna.
Dünya hakkında neredeyse hiçbir şey
bilmiyoruz

ya da hayat hakkında,
hiçbir yere gitmiyoruz, buradan oraya,
pratikte hiçbir şey bilmeden,
ve belki hiçbir zaman da bilemeyeceğiz.
Zor zamanlar bunlar, gerçekten,
eğer birileri, hatırladığını düşünüp
"Ah eski zamanlar!" diyorsa
kimse bilmez onların neden bahsettiğini.
Yarın sabah hayatta olacak mıyız?
Hayatı,
film izlerken kapıldığımız duygu ve
merakla yaşamak zor.

Tereddüt hasadı elde etmek için
kuşku tohumları ektik.
Yazdığımız kelimeler neredeyse
anında başka anlamlar üstleniyor.
Sahiden, eğer bir hata varsa, kimin bu?
Kendi kendimizin düşmanı mıyız biz?
Ah, zor zamanların şairleri,
ne yapmalı?
Şiirin mini minnacık anahtarıyla neyi
açabileceğiz ki?

Böyle diyordu şair Joseba Sarrionandia; yıkımın, sürgünün, eve dönme isteğinin evrensel diliyle.

Kimdi Sarrionandia? Siyasi faaliyetleri nedeniyle Bask Ülkesi'ni terk edip, çok uzaklara gitmek zorunda kalan, aidiyetsiz ve sürgün hayatı yaşayan edebiyatçı.

1958'de diktatör Franco tarafından 'hain' ilan edilen Bask Ülkesi'nin işçi kenti olan Bilbo'ya yakın Iurreta'da dünyaya gelen Sarrionandia'nın

çocukluğu tam da anasından öğrendiği dili derste konuştuğu için ceza aldığı, çelişkilerin en yoğun hissedildiği dönemde geçer.

Yasak bir dilin edebiyatına sevdalanır gençliğinde. 19'una geldiğinde yazar Bernardo Atxaga ve müzisyen Ruper Ordorika ile modern Bask edebiyatının gelişiminde önemli bir yere sahip olan POTT isimli edebiyat dergisini kurar. Fakat bu yetmez ona; halkının bir de özgürlük mücadelesi vardır. Franco'nun 1975'teki ölümünden sonra demokrasiye geçişin sözde kaldığını görünce Ülke ve Özgürlük'ün kısaltılmışı olan ETA'ya katılmaya karar verir. Ancak çok geçmeden henüz 22 yaşındayken üyelikten tutuklanır, ağır işkencelerden geçirilir ve banka soygunlarından hapse mahkum edilir. Hapiste yazmaya devam eder. Öyle ki, ilk şiir kitabı kendisi içerideyken 1981'de yayımlanır. 1983 yılında öykü kitabı çıkar, iki yıl sonra da denemelerden oluşan ve Bask Ülkesi'nde klasikleşen 'Hiçbir yerde, her yerde' yayımlanır.

1985'te Martutene Cezaevi, İspanya tarihinin en ilginç kaçırma olayına sahne olur. San Fermin bayramı olan 7 Temmuz vesilesiyle Imanol Larzabal isimli Basklı sanatçı tutuklulara konser verir. Konserden sonraki sabah yapılan yoklamada iki eksik çıkar: Joseba ve arkadaşı Inaki Pikabea. Cezaevi didik didik aranır, ama iki ETA'lı mahkum bulunmaz. Çünkü onlar, konserden hemen sonra müzik hoparlörleri taşıyan kamyon içinde, hoparlör görünümündeki kutulara gizlenerek cezaevinden kaçırlırlar. Özgürdüler artık. Ancak dört duvardan kurtuluşun bedeli sürgün olur. Önce Fransa'ya, ardından Çek Cumhuriyeti üzerinden Cezayir'e kaçarlar. İzlerini burada kaybettirirler.

Kendi topraklarından, halkından, kültüründen uzakta benliğini yitirmemek için ilk önce yasaklı olan diline sarılır. Bir de anılarına. Çünkü anılar, sürgündekini ülkesine götüren son köprülerdir. Kalemleyle mesafeyi aşar. Kendi sürgündeyken, kitapları toprağına, sesi halkına ulaşır. Uzak olmayı, bir hücreden yeni bir hücreye düşmeyi, isimsiz, yurtsuz olmayı, kalabalıklar içinde kaybolmayı, bir ülkeyi çok sevmek uğruna gidilen sürgünü anlatır. Ve elbette eve dönme arzusunu.

Sürgün gerçekliğini anlattığı 'Donmuş Adam' romanı yıllardır arananlar listesindeki ETA militanı olmasına rağmen İspanya Edebiyat Eleştirisi Ödülü'ne layık görülür. Şimdilerde Küba'da yaşayan Bask Özerk Bölgesi'nin en çok tanınan sanatçısı halen İspanya'ya gelemiyor.

Şairin yaşamından ve şiirlerinden esinlenerek 12 film den oluşan bir film yapma kararı alınır. Sonbahar, Gelecek Uzun Sürer ve Rüzgarın Hatırları filminden tanıdığımız Yönetmen Özcan Alper'e teklif gelir. Alper, şiirleri okuyunca, o dönem Sur, Cizre, Nusaybin gibi Kürt semt ve kentlerindeki yıkımı ve yaşananları anlatmak için çok uygun olduğunu düşünür. Filmi Kürtçe çekmek istediğini söyler. Öncelikle şair Jose Sarrionandia filmin Kürtçe olması ve bu

Özcan Alper

tarz bir meseleyi anlatıyor olmasına çok sevinir. Çünkü kendi de yıllarca Bask bölgesinin özgürlüğünün yanı sıra ısrarla Bask dilinde yazmak ve Bask kültürünü yaymak için çaba sarf eden bir şairdir. Alper, filmi Diyarbakır'da çekmeye karar verir. Abluka devam ederken şehre gelir, lakin Sur'a giremez. Bir süre bekler ama bunun kısa sürmeyeceği anlaşılır. Sonrasında da çekimi yapmak istediği yerler yıkıldığı için artık yoktur.

O süreçte animasyon filmler yapan Vrej Kassouny'in önerisiyle filmi animasyon yapmaya karar verir. Tabii bu süreç de hiç kolay değildir. Düşündüğünden daha uzun sürer. Film bir yılda tamamlanır. Özgün senaryosunu kenti iyi bilen, Diyarbakırlı yazar Murat Özyaşar ile birlikte Türkiye'de kitapları olmayan ama bize çok tanıdık bir hikayeye mensup Basklı şair Jose Sarrionandia'nın "Zor Zamanlar" şiirinden yola çıkarak yazarlar.

Senaryoyu Lal Laleş, Seyyidhan Kömürçü ve Özkan Küçük gibi kentte yaşayan birçok şair ve yazarla paylaşarak, üzerinde tartışılır. Süreçle ilgili binlerce fotoğraf arasından 100'e yakın fotoğraf seçerler. Bu fotoğrafların daha çok Sur, Cizre ve Nusaybin'de yaşanan bütün süreci anlatabilen kareler olmasına özen gösterirler. Daha sonra bu fotoğrafları da klasik boya resim tekniğiyle boyayarak bir biçim oluştururlar.

Gelecekte geriye dönüp bakıldığında, bu sürece dahil bir hafıza oluşması ve belleğin diri tutulması için izledikleri yol Kavil (Yıkıntılar Arasında) adlı filme dönüşür.

Film, 12 yönetmenin kısa filmlerinden oluşturulan "Gure Oroitzapenak-Hatıralarımız" isimli uzun metraj film kapsamında 66. San Sebastian Film

Festivali'nde gösterildi.

Önümüzdeki ay İspanya'da gösterime girecek filmin hem bağımsız hem de diğer filmlerle birlikte festival yolculuğu devam edecek. Yönetmen Özcan Alper, bu film vesilesiyle Sarrionandia'nın kitaplarının Türkçe ve Kürtçe'ye çevrilmesini arzu ediyor.

Filmin Feyyaz Duman'ın seslendirdiği Lal adındaki ana karakteri, "söyleyecek bu kadar çok şeyimin olmasına rağmen adımın lal olması tuhaf" diyor. Hepimiz lâl olmamış mıydık yaşadıklarımızın karşısında? Tıpkı gördüğümüz kabustan kurtulmak için bağırma çabamızda çıkmayan sesimizde boğulduğumuz gibi.

"Kazdığım kuyunun başında durmuş gibiyim. Gitmeli miyim? Eve?"

"Bugünleri unutmadan yaşayamayız, Bugünleri unutarak hiç yaşayamayız" diyerek, çocukluğunu geçirdiği şehrin zamanı durmuş, anıları yıkılmış, viran olmuş sokaklarında yürüyor.

"Eve dönmeliyim, eve Sorunun cevabı işgal ettiği yere" Eşyalarını sırtlayıp geçmişini terk edenlere, çırılçıplak soyularak esir alınmış insanlara, öfkeli ve soran gözlerle eli silahlı adamlara bakan kadına ilişirken gözleri, "Ben kimin şahidiyim" diyor.

"Zor zamanlar bunlar, gerçekten eğer birileri şunu düşünüyor Ne kadar eski zamanlar?"

Kimse onların neden bahsettiğini bilmiyordur" Çok değil bunca değişim sadece üç yıl kadar öncesine ait değil miydi?

"Çocuklar öldü, babalar yetim, anneler öksüz kaldı" diye sesleniyor kapı ağzında korku dolu gözlerle bakan küçük kıza rastlarken.

"Gözlerini toprağına kapayanlar var" diyor, kanlar içinde yatan Taybet Ana'nın gözlerini avuçlarıyla örterken. Ve ayakları ipe bağlanmış Dört Ayaklı minarenin yanına uzanmış Tahir Elçi'nin son sözleri yankılanıyor: "Birçok medeniyete beşiklik etmiş bu kadim bölgede, silah, çatışma, operasyon istemiyoruz"

"Yarın sabah yaşıyor olacak mıyız? Dünya ya da hayat hakkında hiçbir şey bilmiyoruz

Hiçbir yere gitmeden, buradan oraya pratikte hiçbir şey bilmeden

Ve belki de hiçbir şey bilemeyeceğiz de hiçbir zaman

Eve dönüp hikayemi kesinlikle kendi sesimle okumalıyım"

Filmin karakteri Lal gibi belki de hepimiz evimize dönüp kendi hikayemizi, kesinlikle kendi sesimizle okumalıyız. Tıpkı Sur'da kaybolan evini bulmaya çalışan genç adam ve yıllardır evine dönmeyi bekleyen Joseba Sarrionandia gibi... (BD/HK)

Kadın cinayetlerinin sorumlusu devlettir!

Ülkemizin kuzeyinde işlenen kadın cinayetlerine bir yenisi daha eklendi. Gönelyi'de Akgünler Sokak üzerinde bulunan bir ikametgah içerisinde, günlük ev işlerinde çalışmakta olan 45 yaşındaki Gülbahar Ulutan, Fatih Çıkrıkçı tarafından vücudunun muhtelif yerlerinden bıçaklandı. Ulutan'ın kaldırıldığı hastanede kurtarılamayarak hayatını kaybetti. Ulutan iki çocuk annesi kadın bir emekçiydi.

Sadece son bir yıl içerisinde ülkemizin kuzeyinde ikinci kez gerçekleşen kadın cinayetlerinin sorumlusu ise devlettir. Kıbrıs'ın kuzeyindeki devlet sömürgeci TC devletidir ve bu cinayetlerden işbirlikçisi sermaye, yerel üst düzey seçilmiş, atanmış silahlı silahsız tüm memurlarıyla birlikte sorumludur!

Demografik yapının değiştirilmesi ve sömürgeci yerli sermayenin ucuz işgücü nüfusun da artmış olması nedeniyle işlenen cinayetler daha da görünür olmuştur. Ancak yerli halk içerisinde de aynı suçlar işlendiği su götürmez bir gerçektir. Çünkü kurulu kapitalist sömürü düzeninin şekillendirdiği erkek egemen toplumun yapısında kadına yönelik sömürü, şiddet, taciz, tecavüz, cinayet vb tüm olumsuzluklar, kötülükler yer almaktadır ve bu sömürgeci, sömürü düzeni yıkılmadıkça da devam edecektir

İnsanın insan üzerinde hak iddia etmesi ile köleci toplumdaki itibaren başlayan baskı, şiddet, sömürü ve katletmeler feodal düzen ile devam etmiştir. Günümüz kapitalist toplumu ile yeni bir biçim alan bu olgu, güçlü olanın güçsüz üzerindeki yeni tipte baskı, sömürü ve katletmesi yöntemleri ile devam etmektedir. Bu durum sadece geri kalmış olarak adlandırılan, hala daha feodal yapıların etkili olduğu toplumlarda değil, gelişmiş olarak adlandırılan batıdaki kapitalist toplumlarda da varlığını göstermektedir.

Kadınlar, çocuklar, göçmenler ve bir bütün olarak yoksul kesimler üzerinde baskı ve şiddet kimi yerde tekil şiddet ve cinayetler, kimi yerde ise toplu

köleleştirmeler ve katliamlar biçimini almaktadır.

Örneğin demokrasinin beşiği olarak adlandırılan İngiltere'de resmi verilere göre, 2009 yılından beri binden fazla kadın kocaları, eski kocaları, sevgilileri veya partnerleri tarafından öldürülmüştür.

Bir diğer batı Avrupa Almanya'da da durum farklı değildir. Federal Kriminal Dairesi'nin (BKA) verilerine göre, Almanya'da 2015 yılında 331, 2016'da ise 357 kadın cinayeti işlenmiştir. Bu cinayetleri işleyenler ise eşler, eski eşler, sevgililer veya partnerlerdir. Diğer Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde de kadın cinayetleri ile ilgili veriler pek farklı değildir. AB Temel Hakları Ajansı (FRA) tarafından yapılan bir araştırmada tüm AB ülkelerinde kadınlara dönük fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddeti içeren bir rapor hazırlanmıştır. Bu rapora göre, Almanya'da 18-74 yaş grubu kadınların

yüzde 35'i fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddete uğrarken, aynı yaş grubu kadınların yüzde 20'si de eşleri, eski eşleri, sevgilileri veya partnerleri tarafından fiziksel şiddet yaşadığı ortaya çıkmaktadır. Yüzde 8'i partnerleri tarafından cinsel şiddet görmüş, yüzde 7'si ise başkaları tarafından cinsel şiddete uğramıştır.

Diğer AB ülkelerinde de durum çok farklı değildir. AB genelinde fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddete maruz kalan kadınların oranı yüzde 33'ü bulmaktadır, yani her 3 kadından biri. Aynı rapora göre, sonradan AB üyesi olan eski Doğu Blok ülkelerinden Romanya, Polonya, Çek Cumhuriyeti gibi ülkelerde ise fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddete maruz kalan kadınların oranı daha düşük. Hollanda, İsveç, Finlandiya, gibi en ileri burjuva demokrasisinin hüküm sürdüğü ülkelerde ise daha yüksek. Yani sosyalizmi az biraz

yaşamış toplumlarda insanın insana uyguladığı şiddet azalmaktadır. Hem de bu toplumlarda sosyalizm yıkılmış, yerine en yoğun ve acımasız kapitalistleşme süreci yaşanmış olmasına rağmen.

Kıbrıs Türk toplumu ise Osmanlı sonrası İngiliz sömürge döneminde de, KC döneminde ve sonrasında da sömürü düzenlerinin şekillendirmesi ile bugünlere gelmiştir. Geçmişteki oranlara göre artmış olması, daha önce olmadığını göstermez. Feodal toplum ilişkilerinin daha güçlü olduğu Türkiye'nin sömürgeci işgali altında olmamız evet önemli bir etkidir, ancak bu olmasa ve örneğin daha "modern" olduğu söylenen Avrupa Birliği ülkelerinin etkisi altında olsak bu durum insanın insan üzerinde uyguladığı ve kadınlar ile çocuklar üzerinde yoğunlaşan şiddet ve katletmeleri ortadan kaldırmaz.

Ve bu sorunu sadece işgale, sömürgeciye ve onun demografik yapıyı değiştirmesine bağlamak, sınıfsal yönünü görmemek, yerli halkın sanki daha önce insanın insan üzerinde baskı, şiddet ve katletme uygulamadığı bir toplum değil de sosyalist bir toplum olduğunu savunmak gibi bir hataya, yanlışta taşır! Daha yarım yüz yıl önce her iki toplum içerisindeki gerici kesimlerin diğer topluma karşı toplu tecavüzler ve katliamlar uyguladığını ne çabuk da unutuyoruz...

Kadınların tecavüze uğramadığı, katledilmediği, çocukların her türlü istismardan kurtulduğu, insanın insan tarafından sömürülüp, yok edilmediği bir düzen mi istiyoruz? O zaman bunun yolu köleci toplum ile başlayan ve günümüz kapitalist toplumu ile devam eden bu cendereden kurtulmaktır. Sömürsüz, adil bir düzen kurmaktır, yani sosyalist toplumu inşa etmektir! Size çok mu zor göründü, şiddete uğramaya, ezilmeye ve öldürülmeye devam etmek mi daha kolay olan?

Bu cendereden kurtulmak için tek yolumuz sömürüye dayalı bu kokuşmuş düzeni yıkmaktır, o nedenle diyoruz ki; Bu Pislığı Devrim Temizler!

Üretim Merkezi

Yeni Dönem Atölye Çalışmalarımız Başlıyor

Tiyatro, Müzik,
Fotoğrafçılık, Sinema,
Kadın ve Emek
Atölye Çalışmaları
Ye Yıgilli Bilgi İçin,
0542 863 66 60

**GÜVENCELİ VE İNSANCA
BİR YAŞAM İÇİN
ÖRGÜTLÜ MÜCADELE
DEVRİMCİ KOMÜNİST BİRLİK**

Facebook: Devrimci Komünist Birlik - E-mail: DevKomBir@gmail.com

özgür yarınlar için
Gelecek gazetesi
Kıbrıs'ın tek Marksist gazetesine abone olun,
örgütlü gücümüzü artırmaya katkı koyun...
0542 863 66 60

